

Kommitté 9: Ekonomi, företagande, miljö, energi och klimat

**Motioner:
Miljöfrågor**

Centerpartiets partistämman 29 september - 1 oktober 2023

Centerpartiet

Innehållsförteckning

Yttrande Partistyrelsen	2
Att-satser från partistyrelsen	12
Att-satser som behandlas i annan kommitté	12
Förslag till beslut: Bifall.....	12
Förslag till beslut: Besvarad.....	13
Förslag till beslut: Avslag	15
Att-satser.....	16
9.29 Motion om ljusföroreningar.....	20
9.30 Vattenförbrukning i Sim- och Idrottshall kan vi minska med smartare system	20
9.31 Textilåtervinning	21
9.32 Ta kontroll över PFAS.....	22
9.33 Investeringsstöd för vattenhushållande insatser.....	23
9.34 Kvalitets- och hållbarhetsutmärkelse för svenska företag	23
9.35 Åtgärder mot giftigt avfall i svenska hav	25
9.36 Återanvänd oljedunkar	26
9.37 Motion om PFAS-fond för lantbrukare	26
9.38 Stärka stöden till naturskydd, renovering av våtmarker och insatser för biologisk mångfald.....	27
9.39 Utöka producentansvaret till fler produkter	28
9.40 Motion om en mer hållbar plastanvändning	29
9.41 Motion om att göra materialinfon i miljörapporterna till öppen sökbar data	30
9.42 Motion om att verka för att fosfor och andra näringsämnen tas tillvara vid avloppsreningen	31
9.43 Motion om cirkulär ekonomi och sparsam materialanvändning.....	32
9.44 Motion om EU-pant på cigarettpaket och att filter blir biologiskt nedbrytbara	35
9.45 En trovärdig politik för att bevara Sveriges artrikedom	36
9.46 Plasten är en av de stora utsläppsbovarna i våra vardagsopor. Produktansvar och sortering påverkar återvinning för större återbruk	38
9.47 Pant på batterier.....	40

1 Yttrande Partistyrelsen

2 Inledning

3

4 Värnandet om miljön och skyddet av densamma är en ödesfråga. Miljöarbetet måste drivas både i EU
5 och i Sverige, nationellt såväl som lokalt och med koppling till de globala hållbarhetsmålen inom
6 Agenda 2030. Fler aktörer måste bidra och det ska vara enkelt för människor att göra miljömedvetna
7 val i sin vardag. För oss är det naturligt att driva en miljöpolitik som värnar naturen och kretsloppen
8 samtidigt som vi kan öka tillväxten och välståndet. Vi vill få fler att bidra till att bevara och stärka den
9 biologiska mångfalden, att Sverige ställs om till en cirkulär ekonomi med hjälp av modern miljöteknik
10 samt att Sverige ska ha dricksvatten i världsklass och hav utan övergödning och föroreningar.

11

12 Biologisk mångfald

13

14 Den biologiska mångfalden, det vill säga samspelet mellan olika typer av arter och ekosystem, är av
15 fundamental betydelse för människans liv på jorden och våra samhällens välmående. Skogar,
16 ängsmarker, bergskedjor, kuster, haven och grundvatten är alla viktiga förutsättningar för livet och
17 en hållbar utveckling. Den globala förlusten av arter, naturtyper och ekosystem är det mest
18 brådskande miljöproblemet i världen idag tillsammans med klimatförändringarna. Detta är inte två
19 separata problem utan hänger tätt ihop. Desto varmare planeten blir desto fler arter riskerar att dö
20 ut. Desto fler livsmiljöer och arter som utrotas, desto mer sårbara blir våra samhällen samtidigt som
21 vi förlorar viktiga kolsänkor. Det är ett globalt problem med lokala och regionala lösningar.

22

23 För att bryta den negativa utvecklingen och istället börja bevara, restaurera och återställa den
24 biologiska mångfalden krävs ett kraftigt ökat internationellt samarbete och att fler regionala och
25 internationella aktörer skalar upp sitt arbete. Centerpartiet vill se att Sverige, EU och andra globala
26 institutioner och organisationer förstärker och växlar upp de insatser som redan görs samt verkar för
27 att kommande regelverk och lagstiftningar har ambitiösa och realistiska mål. I december 2022 antogs
28 också ett globalt ramverk om biologisk mångfald vid COP 15. För Centerpartiet är det prioriterat att
29 internationella regelverk och bindande lagstiftningar tar hänsyn till att olika regioners och länders
30 biofysiska förutsättningar skiljer sig åt väsentligt, och så även traditioner av naturvård och
31 förvaltande av naturresurser.

32

33 Skydd av natur är en del i arbetet med biologisk mångfald. Sverige har över 5 000 naturreservat, 30
34 nationalparker och de allra flesta svenskar har i genomsnitt bara några få kilometer till skyddad
35 natur. Det är positivt och unikt. Dessvärre är skötseln av många skyddade områden eftersatt och de
36 uppvisar tyvärr inte de naturvärden som det är tänkt. Vi vill därför öka takten i att restaurera och
37 återställa skyddad natur. Med god tillgänglighet och möjlighet att både ägna sig åt friluftsliv och
38 andra verksamheter som kan ske i samklang med skydd av natur kan också bidra till ökad kunskap
39 och engagemang kring biologisk mångfald.

40

41 Den allra största delen av naturen är inte formellt skyddad och för att få ett effektivt skydd för den
42 biologiska mångfalden i Sverige så behövs fler metoder. Ett sätt vore att utreda ett stöd som ger
43 ersättning till privata skogsägare som har hotade arter på sina marker så länge den hotade arten
44 finns kvar. Då blir förekomsten av hotade arter en tillgång samtidigt som marken kan fortsätta att
45 brukas. Hur ett sådant stöd skulle kunna utformas bör utredas.

46

47 Att restaurera utdikade våtmarker och samtidigt anlägga nya är bland det allra mest
48 effektiva vi kan göra för att motverka övergödningen av hav och sjöar, stärka den lokala
49 artrikedomen, lagra koldioxid samt bidra till stärkt vattenhushållning. De fungerar som
50 naturens egna reningsverk genom att fånga in övergödande näringsämnen och binda upp
51 dem innan de når havet. Därtill är de hemvist för en omfattande fauna inte minst i form av
52 fåglar och insekter, varav en stor andel är rödlistade. Samtidigt så binder de koldioxid
53 på ett mycket kostnadseffektivt sätt och ökar grundvattennivåerna. Till skillnad från de
54 flesta andra åtgärder så behöver vi inte välja mellan nyttor och ekosystemtjänster när
55 våtmarker restaureras, det är mycket som vi får på köpet. Särskilt stora fördelar blir det
56 när utdikade och dränerade torvmarker, som inte längre används till
57 livsmedelsproduktion eller aktivt skogsbruk, återställs då de kontinuerligt läcker ut stora
58 mängder växthusgaser i atmosfären.

59

60 För Centerpartiet är den enskilda markägaren en viktig del i att bevara och förstärka den
61 biologiska mångfalden. Vi litar på markägarens engagemang och förmåga. De har
62 lokalkännedomen som är nödvändig och de känner sin egen mark bäst. Frivilliga
63 åtgärder ska därför uppmuntras. En markägare som vill anlägga en våtmark eller en
64 damm ska exempelvis enkelt kunna ansöka och kunna beviljas stöd för det. Någon som
65 odlar alger, musslor eller ostron i havet ska lättare få miljöersättning för det. När
66 skogsmark tas ur bruk för att skyddas ska skälig ersättning utgå. Vi vill att politiken för
67 att bevara biologisk mångfald i än högre utsträckning ska bygga på metoder och
68 styrmedel som utgår ifrån frivillighet och som bygger på den enskilde markägarens vilja
69 och kunskap.

70

71 Arbete för biologisk mångfald behöver också föras i både stad och land. I takt med att våra svenska
72 städer växer är det av stor betydelse att de utvecklas på ett grönt och hållbart sätt. Att bevara och
73 utveckla urban natur är därför en viktig prioritering i vår miljöpolitik. Fördelarna är många; grönare
74 städer, med många träd och närhet för medborgarna till grönområden, bidrar till att förbättra

75 livskvaliteten, luftkvaliteten, reglerar temperaturen, dämpar buller och oljud, förbättrar avrinningen
76 vid kraftig nederbörd och stärker förutsättningar för bin och andra livsviktiga pollinatörer. Särskilt i
77 tätorter och städer där ljusföroreningar ofta är störst finns också goda förutsättningar att minska
78 dessa. De har betydelse för den biologiska mångfalden när det får negativa konsekvenser för bland
79 annat insekter. Vi behöver minska effekterna av den påverkan som artificiellt ljus har genom att
80 exempelvis låta belysningen styras av mänsklig närvaro där det fungerar så att man får den säkerhet
81 som krävs för oss människor samtidigt som den biologiska mångfalden värnas bättre än idag.

82

83 Pollinatörer är viktiga för både biologisk mångfald och livsmedelsförsörjning. Det är känt att
84 pollinatörerna blir färre, men det finns inte kunskap om vilka arter som minskar mest i Sverige och
85 heller inte hur snabbt de minskar i antal. Det finns planer att starta ett program för
86 pollinatörsövervakning i EU till 2027. För att ett sådant ska kunna fungera väl även utifrån svenska
87 förhållanden så är det viktigt att det finns god kunskap om vilka metoder som passar i nordiska
88 förhållanden. Det har funnits en pilotstudie med statlig finansiering under åren 2020-2022 för att
89 undersöka vilka metoder för pollinatörsövervakning som passar i Sverige. Förhållanden skiljer sig åt
90 inom EU och om det inte finns god kunskap om läget i Sverige så har vi sämre möjligheter att påverka
91 hur pollinatörsövervakningen i EU utformas som då riskerar att inte bli ändamålsenlig för svenska
92 förhållanden. Pollinatörerna är av så stor betydelse att forskning kring bland annat vilka miljöer som
93 bör övervakas.

94

95 Invasiva främmande arter är ett relativt nytt men snabbt växande hot mot den biologiska mångfalden
96 i Sverige. I takt med att planeten – både landytan och havet – blir varmare så blir det lättare för arter
97 som inte förekommer naturligt i de svenska och nordiska ekosystemen att etablera sig, vanligtvis
98 med konsekvensen att de tränger ut inhemska arter som faktiskt spelar en viktig roll i ekosystemet. I
99 värsta fall kan de påverka hela ekosystemet och dess tjänster negativt genom att enbart föröka sig
100 eller sprida sig. Att bekämpa dess fortsatta etablering och spridning behöver vara högt prioriterat
101 inom miljöpolitiken och Centerpartiet har länge föreslagit att bekämpningsinsatser bör växlas upp
102 och förstärkas, både på land och i havet. En granskning av statens insatser som kom i november 2022
103 visade att det i dagsläget saknas en grundläggande förteckning över invasiva främmande arter och
104 dess utbredning och att det heller inte är tillräckligt utrett vilka metoder som är mest effektiva för
105 bekämpning. Kartläggning och miljöövervakning behöver förbättras och det behövs en gemensam
106 strategi i detta arbete.

107

108 För att kunna bevara, återställa och öka den biologiska mångfalden i Sverige, såväl på
109 land som till havs samt i städer och på landsbygden, krävs att fler aktörer är med och
110 bidrar till detta arbete. Historiskt har större insatser utförts av det offentliga parallellt
111 med det förvaltande arbete som landets många skogsägare kontinuerligt bedriver, men
112 bidragen från både civilsamhället och näringslivet är på framväxt. Vi anser att detta är
113 en mycket positiv utveckling och vill särskilt se att kopplingen mellan näringslivet och
114 biodiversitetsfrågan stärks och blir naturlig, precis som den blivit i frågan om
115 klimatutsläppen. Ett flertal större bolag och branscher ligger redan i framkant i denna

116 fråga och vi anser att staten bör bejaka och stimulera denna utveckling utan att
117 skapa nya hinder och betungande regelverk. För att detta ska bli så effektivt och ändamålsenligt som
118 möjligt är det av betydelse att det tas fram standardiserade och gärna branschöverskridande
119 metoder för att värdera biologisk mångfald och för att bedöma verksamhetens påverkan genom hela
120 leverantörskedjan. Det finns redan ett antal standardiseringar från svenska SIS och inom
121 internationella ISO och vi ser gärna att detta arbete fortskrider i nära samverkan mellan staten,
122 näringslivet och forskningen. Därtill finns också ett arbete inom EU kring hållbarhetsrapportering för
123 stora företag men som man även direkt kan ansluta sig till som ett mindre företag, vilket också kan
124 bidra till en mer hållbar utveckling och transparens kring frågorna.

125

126 Arbetet för biologisk mångfald behöver drivas brett och med många olika infallsvinklar. Det är en stor
127 och komplex utmaning. Generellt behövs kunskap och miljöövervakning så att rätt åtgärder kan
128 sättas in. För att vidareutveckla vår politik inom biologisk mångfald så har ett fördjupat
129 politikutvecklingsarbete satts igång inom Centerpartiet.

130

131 **Cirkulär ekonomi**

132

133 För Centerpartiet är klimatet vår tids största ödesfråga. Utan en cirkulär ekonomi som bryter
134 fossilberoendet kommer vi inte att kunna reducera vår klimatpåverkan i den utsträckning som krävs
135 för att begränsa den globala uppvärmningen och det ohållbara användandet av naturresurser. De
136 linjära materialflöden vi byggt upp samhället kring måste brytas och ersätta med cirkulära kretslopp,
137 där produkter används betydligt längre och där allt material kan recirkuleras för att bli insatsvaror i
138 nya produktionsled.

139

140 För Centerpartiet är näringslivet den riktiga motorn i den cirkulära omställningen och politiken måste
141 säkerställa att företagen har bästa möjliga förutsättningar att växla upp sitt arbete ytterligare och
142 inte bygga upp verksamheter exempelvis genom myndigheter som näringslivet kan hantera i
143 omställningen. Myndigheter behöver istället underlätta omställningen och bidra med kunskap och
144 information. Åtgärder och incitament för cirkularitet måste ta sikte på hela produktlivscykeln, från
145 insatsvarorna i det allra första produktionssteget till det att produkten slutligen återvinns och allt
146 material blir insatsvara i ett nytt produktionsled. För det krävs att näringslivet och forskningen är
147 med från början till slut. Centerpartiet vill att producentansvaret ska utökas till en mängd områden,
148 till exempel för mobiltelefoner, småelektronik och textilier. Ytterst vore det önskvärt om ett EU-
149 gemensamt producentansvarssystem togs fram men Sverige bör gå före med ett eget som också kan
150 fungera som en modell för övriga EU. Inom EU görs också mycket för att göra produkter
151 återbrukbara, som genom ekodesigndirektivet som handlar om att producenten ska ta hänsyn till
152 produktens totala miljöpåverkan redan i designstadiet. Det kommer att ställas successivt högre krav
153 på bland annat insatsvarornas hållbarhet och återvinningsgrad.

154

155 Det finns en stor mängd olika märkningar på olika produkter, som härstammar från både den
156 specifika branschen i sig men också från internationella partnerskap och överenskommelser. För att
157 minska den förvirring som lätt kan uppstå vill vi se en större harmonisering av miljömärkningar och

158 andra miljökriterier på EU-nivå. Därtill anser vi att civilsamhället och privatpersoner behöver få
159 möjlighet att skaffa sig ökade, bättre och djupare kunskaper om den cirkulära omställningen.
160 Centerpartiet jobbar för att berörda myndigheter ska genomföra ett särskilt kunskapslyft på
161 området.

162

163 För att den cirkulära omställningen ska lyckas krävs det att politiken sätter ambitiösa mål som såväl
164 offentlig sektor som näringslivet tillsammans ska arbeta mot. Vi vill se att Sverige inför ett nationellt
165 mål om att ha en cirkulär ekonomi på plats till år 2040, samma år som vi anser att Sverige ska nå
166 klimatneutralitet. Ska vi om cirka tjugo år ta bort lika mycket koldioxid som vi producerar så måste vi
167 vidta åtgärder bortom punktkällorna och transportsektorn. Utsläppen som uppstår genom jungfrulig
168 brytning, fortsatt linjära materialflöden och begränsad återvinning av bland annat kritiska material
169 måste också reduceras. Det behövs tydliga etappmål på vägen till år 2040 samt att omställningen
170 utvärderas regelbundet och på ett effektivt sätt. Centerpartiet vill också införa en nollvision för avfall
171 som en metod för att uppnå en hållbar konsumtion och produktion. Det innebär ett förhållningssätt
172 som styr mot att produkter designas för att kunna återbrukas och återvinnas i sin helhet men också
173 ett sätt att se på förbrukade varor som användbara resurser att bevara i kretsloppet snarare än
174 avfall.

175

176 Den offentliga sektorn har stora möjligheter att påverka klimatomställningen och miljöarbetet i en
177 mer progressiv riktning. Varje år upphandlas varor och tjänster för hela 800 miljarder kronor.
178 Samtidigt lämnar koldioxidutsläppen och resurseffektiviteten från offentlig sektor mycket att önska.
179 Priset är i de flesta upphandlingar avgörande för utvärdering och tilldelning. Ord som cirkulär,
180 återvinningsbarhet och återbrukbar återfinns sällan i upphandlingsunderlag och kravspecifikationer.
181 Offentlig upphandling behöver i högre utsträckning användas som ett effektivt verktyg för en cirkulär
182 omställning. Ett effektivt sätt är att införa ökande etappmål i syfte att öka andelen upphandlingar
183 som ställer skarpa krav på cirkularitet och resurseffektivitet. Det gäller särskilt möbler, textilier och
184 inredning i offentlig sektor där graden av produkter med återvunnet material är mycket låg. För att
185 driva på denna utveckling vill vi sätta ett ambitiöst mål på exempelvis 20 % återvunnet i statens
186 upphandlingar. Ytterligare en väg att driva på den cirkulära omställningen vore att införa en lag om
187 offentlig avyttring. Det skulle kunna innebära att mycket mer material återanvänds. Centerpartiet vill
188 därför att en utredning tillsätts om hur en sådan lag skulle kunna utformas.

189

190 Sverige är ett land med avsevärda tillgångar på förnybara naturresurser i form av skogarna, en stor
191 areal jordbruksmark samt långa kuststräckor. Med detta kan vi bygga och fortsätta utveckla en
192 ekonomi med bas i det förnybara och minska vårt beroende av jungfruliga, fossila och importerade
193 råvaror. Vi har också den tekniska spetskunskapen och en gedigen infrastruktur som tillsammans
194 skapar goda förutsättningar för att öka andelen biobaserade insatsvaror och produkter och på så vis
195 ersätta en hel del fossila alternativ. En stor del av den fossila plast som tillverkas och importeras
196 skulle med fördel kunna bytas ut mot biobaserade råvaror från den svenska skogen och
197 restprodukter från skogsbruket kan också användas i nästa generations textil- och klädproduktion.
198 Det finns idag ett flertal exempel på små entreprenörer som ligger långt fram i innovationen och
199 teknikutvecklingen vad gäller biobaserade plaster och textilier, något Centerpartiet välkomnar och
200 vill se mer utav. Det är positivt att en nationell bioekonomistrategi nu är under utredning vilket
201 kommer ha stor betydelse för denna växande sektor och ett delbetänkande har presenterats våren

202 2023. Ett sätt att skapa större efterfrågan på biobaserade material är att införa successivt ökande
203 kvotplikter på återvunnen råvara som kommer från de gröna näringarna.

204

205 Ett ofta påtalat hinder för att lyckas uppnå mer cirkularitet och resurseffektivitet är att det saknas en
206 tillräcklig efterfrågan och en utvecklad marknad för återvunna material. Vi måste göra de
207 materialströmmarna mer konkurrenskraftiga och attraktiva att investera i, något som haltar i
208 dagsläget. Vi vill se att Sverige och i förlängningen EU inför successivt ökande kvotplikter på
209 återvunnet material i ny produktion, vilket kommer driva fram en ny och växande marknad.

210

211 Dagens snabba teknikutveckling och digitaliseringen möjliggör framväxten av nya företag och tjänster
212 som specialiserar sig på reparation, återbruk, uthyrning och delning av produkter. Idag behöver
213 exempelvis inte alla hushåll äga en egen bormaskin utan kan hyra in en, med eller utan hantverkare,
214 genom några knapptryckningar på telefonen. Det skapar både nya jobb och gynnar miljön genom att
215 minska konsumtionen av saker vi kanske använder någon enstaka gång. Vi vill se att politiken
216 fortsätter skapa goda förutsättningar och undanröjer hinder för en digitaliserad delningsekonomi
217 som bygger på cirkulära affärsmodeller och gör det enkelt och lönsamt för individer att vara
218 miljövänliga. På liknande sätt kan man minska matsvinnet. Det får inte vara mer ekonomiskt lönsamt
219 att kasta mat som skulle kunna ätas av människor. Ett innovativt sätt för att undvika detta är att
220 ansluta sig till de digitala plattformar som är på snabb framväxt och som har till syfte att på ett enkelt
221 sätt erbjuda en andrahandsmarknad för mat som är på väg att gå ut. Vi vill också förenkla och stötta
222 det pågående arbetet med digitala innovationer för att skapa andrahandsmarknader.

223

224 Ett stort problem, såväl i Sverige som globalt, är nedskräpning. Allt mer tyder på att det snart finns
225 mer plast i våra hav än fisk, och under varma sommandagar fylls våra parker och naturområden med
226 skräp och sopor som besökare lämnar efter sig. Genom att både fasa ut fler olika typer av
227 engångsartiklar och genom att lägga ett större ansvar på producenterna kan vi börja minska
228 mängden skräp. Centerpartiet vill utöka producentansvaret för nedskräpning. Ett sätt att lösa det är
229 att införa ett pantsystem för att få tillbaka produkterna i ett cirkulärt kretslopp, något som redan
230 idag finns för ett antal produktgrupper och där fler kan tillkomma för produkter som lämpar sig för
231 detta.

232

233 Producentansvarssystem är ett effektivt och ändamålsenligt sätt att skapa ekonomiska drivkrafter
234 och incitament för att göra produkter lättare att återbruka och återvinna. Det finns förslag från en
235 utredning om ett utvecklat producentansvar för textilier som vi vill ska beredas och genomföras så
236 snart som möjligt. Syftet med förslagen är att kraftigt minska mängden textilier som slängs i
237 restavfallet och istället markant öka den andel textilier och kläder som samlas in separat. Det är av
238 vikt att dagens befintliga insamlingssystem bevaras men utökas med nya lösningar, vilket i praktiken
239 innebär att insamlingen kan ske i butiker, på återvinningscentraler och återvinningsstationer, eller
240 hushållsnära – det primära är att det är anpassat efter lokala förutsättningar och gör det enkelt för
241 den enskilde individen att lämna in sitt textilavfall. Att förlänga livslängden och hållbarheten på
242 textilier innebär en stor miljö- och klimatnytta då det minskar beroendet av jungfruligt material och
243 öppnar för att använda svensk skogsråvara i högre utsträckning.

244

245 Det finns även förslag från utredning kring att öka återvinningen och recirkuleringen av
246 mobiltelefoner och annan småelektronik. Även detta är produktgrupper i vilken återvinningen i
247 dagsläget är alldeles för låg eftersom många konsumenter låter sina telefoner och småelektronik
248 ligga kvar i byrålådorna hemma snarare än lämna in för återbruk eller återvinning. Utredningen
249 lämnade ett välmotiverat förslag om ett skärpt och reviderat producentansvarssystem som skulle
250 leda till konkreta och omfattande förändringar sett till insamlings- och återvinningsvolym. Ytterst
251 vore det önskvärt om ett EU-gemensamt producentansvarssystem togs fram men Sverige bör gå före
252 med ett eget som också kan fungera som en modell för övriga EU. Ett genomförande av utredningens
253 förslag om ett skärpt och utvecklat producentansvar skulle få positiva långvariga effekter för miljön
254 och kunna drivas framåt av branscherna själva, vilket är betydligt mer effektivt än olika statliga
255 lösningar.

256

257 Under 2022 antog regeringen en förordning och lagändring som innebär att insamlingen av
258 förpackningar från hushållet kommunaliseras. Sverige har sedan lång tid tillbaka en
259 förpackningsinsamling som överträffar samtliga EU:s mål för materialåtervinning samt flera av våra
260 högt ställda nationella mål. Att minska förpackningars miljöpåverkan och öka dess cirkularitet bör
261 vara en prioriterad ambition och vi har tidigare velat att det befintliga producentansvarssystemet
262 utvecklas i nära samarbete med återvinningsindustrin istället för att kommunalisera
263 insamlingsansvaret. Nu är det ett faktum att insamlingsansvaret har flyttats. Idag är en stor del av
264 avfallsinsamlingen redan hos kommunerna och det blir det enklare och mer logiskt för vanliga
265 konsumenter att lämna bland annat förpackningar och gamla kläder på samma ställe. Det är viktigt är
266 att kommunerna får ersättning för de extra kostnader som insamlingen medför. Om kommunerna
267 ska samla in avfall sker det på uppdrag av producenterna och ska därför ersättas för detta.

268

269 Vi vill se att återvinningsmålen på EU-nivå höjs, inte minst för plaster, textilier och elektronik, även
270 om detta bör kompletteras med nationella insamlingsmål som ligger över unionens genomsnitt.
271 Plaster och engångsplaster i synnerhet är en materialström där vi menar att EU kan göra mer genom
272 att höja ambitionsnivån för vilka engångsplaster som ska förbjudas helt samt att skärpa regelverken
273 för att förhindra spridningen av mikroplaster. Det behövs också en gemensam standard för
274 återvinning inom hela EU. Detta saknas idag och gör att många plaster inte kan återvinnas alls. Med
275 en gemensam standard så får producenterna en plastråvara som de kan lita på håller måttet för
276 återanvändning och är fri från giftiga kemikalier, vilket i förlängningen minskar beroende av fossila
277 råvaror. Även om plast är en materialström med särskilt stor miljöpåverkan så vill vi att EU-
278 gemensamma kvalitetsstandarder med tiden utvecklas för alla slags material för att underlätta
279 handel med återvinningsbara material. Inte minst gäller detta råvaror som exempelvis fosfor, kväve
280 och kalium, tre grundämnen som fortfarande bryts jungfruligt med klimatbelastande och
281 miljöskadliga metoder och importerats till EU. Detta samtidigt som Sverige och EU kan öka sin egen
282 självförsörjning av dessa material genom återvinning ur sekundära källor.

283

284 Vi anser också att kvaliteten på en råvara eller ett material ska föregå dess ursprung som styrande
285 princip. Kan vi exempelvis öka vår egen försörjning av högkvalitativ och giftfri fosfor och kalium från
286 avloppsslam eller avfallsförbränning är det att föredra framför det importerade från tredje land. Den
287 revidering som nyligen har gjorts av EU:s avfallsdirektiv är ett steg i rätt riktning mot att betrakta mer
288 avfall som en resurs och att styra om till mer cirkulära materialflöden. Men vi kan inte stanna och

289 nöja oss med denna revidering, på sikt måste avfallsdefinitionerna utvecklas ytterligare så att det
290 endast är material som helt saknar fortsatta användningsområden som omfattas av avfallsbegreppet.

291

292 För att uppnå en verkligt cirkulär ekonomi med samhällen som håller sig inom planetens gränser
293 krävs ett nästintill radikalt nytt synsätt på hur vi betraktar resurser och materialens kretslopp samt
294 vilka aktörer som behöver inkluderas i väsentligt högre utsträckning. Det kräver att vi vågar ompröva
295 gamla sanningar och strukturer, att befintlig lagstiftning och normer ses över i grunden samt att vi tar
296 vara på, och som representanter för politiken, främjar de innovationer och cirkulära affärsmodeller
297 som växer fram. Centerpartiet arbetar också för att undanröja fysiska, juridiska och skatterelaterade
298 hinder för en ökad återvinning och recirkulering av innovationskritiska material.

299

300 I Sverige vill vi påskynda arbetet med att trygga konsumenten från skadliga ämnen i byggprodukter
301 som används till golv, väggar och innertak och utreda möjligheten att de omfattas av kemikalieskatt.
302 Samtidigt finns det en problematik i en allt för strikt kemikalielagstiftning som inte tar hänsyn till
303 andra viktiga miljöfaktorer, däribland resurseffektivitet och cirkulära materialflöden. Idag är
304 lagstiftningen utformad som så att en hel del gamla produkter och vissa typer av avfall måste
305 förbrännas om en hundraprocentig reningsgrad inte kan uppnås vid återvinning eller återtillverkning.
306 Detta berör i särskilt hög utsträckning cirkuleringen av byggmaterial, möbler och golv. För att främja
307 cirkulära materialflöden måste ett riskbaserat synsätt tillämpas och en helhetsbedömning mellan
308 målkonflikterna kring en giftfri miljö och resurseffektivitet måste göras. Därför vill Centerpartiet se
309 ett utredningsuppdrag till Kemikalieinspektionen som syftar till att undersöka hur man kan
310 uppdatera lagstiftningen för att väga målen om cirkulära resursflöden och en giftfri miljö mot
311 varandra. Detta skulle gynna både miljön och flertalet återvinningsindustrier som i dagsläget blir
312 tvungna att skicka uttjänta varor till förbränning trots att de skulle kunna återbrukas igen.

313

314 **Vatten, avlopp och kemikalier**

315

316 Tillgången till nästintill obegränsat med rent vatten har länge varit en självklarhet i Sverige. När vi
317 vrider på kranen i hemmet eller på arbetsplatsen är vi vana vid att få ut dricksvatten i världsklass. Vi
318 lever också i ett land med långa kuststräckor där havet är en plats för både rekreation och små- och
319 storskaliga näringsverksamheter. Det senaste årtiondet har dock gett oss anledning att inse att vi inte
320 kan ta allt detta för givet. Den svenska VA-infrastrukturen är föråldrad och behöver klimatanpassas
321 för extremt väder i framtiden, grundvattennivåer har minskat, och spår av kemikalier, läkemedel och
322 mikroplaster är mer vanligt förekommande i dricksvattnet än tidigare. Också ur ett beredskaps- och
323 sårbarhetsperspektiv är tillgången på rent dricksvatten en viktig fråga, inte minst i den fortsatta
324 totalförsvarsplaneringen. Ju robustare den grundläggande vatteninfrastrukturen är desto mindre är
325 sannolikheten för att dricksvattnet ska bli otjänligt. Därtill hotas våra sjöar och hav av övergödning
326 och bottendöd, och nedskräpning och gamla miljösynder hotar fiskbeståndet och de marina
327 ekosystemen. Men det är långt ifrån omöjligt att lösa dessa många utmaningar. Genom enkla
328 åtgärder och långsiktiga investeringar kan vi minska den onödiga vattenförbrukningen, säkerställa
329 dricksvatten i världsklass, begränsa övergödningen och väcka nytt liv i våra hav.

330

331 På hushållsnivå kan relativt enkla åtgärder vidtas som bidrar till en mer effektiv vattenförbrukning.
332 Centerpartiet vill att det sätts högre standarder på utformningen av produkter redan i
333 tillverkningsfasen, genom skarpare ekodesignkrav. Genom nationella riktlinjer och i förlängningen
334 EU:s ekodesigndirektiv vill vi se krav på att bland annat toaletter, duschar och blandare ska vara
335 vattensnåla. Toaletter som är snålpolande eller använder gråvatten (det vill säga från bad, disk och
336 tvätt) är redan vanligt förekommande och studier gör gällande att vattenförbrukningen i ett hushåll
337 kan minska med upp till 50 procent med rätt typ av åtgärder. Det är också av betydelse att det
338 offentliga föregår med gott exempel och själva främjar vattensnål teknik vid renoveringar av sina
339 fastigheter samt i högsta möjliga mån premierar sådan teknik där det är lämpligt inom offentlig
340 upphandling. Vi finner det också relevant att se över hur det gröna skatteavdraget kan breddas för
341 att kunna medges till privatpersoner och hushåll som gör vattenbesparande investeringar i hemmet,
342 till exempel genom att byta ut duschar och toaletter. Det skulle stimulera fler till att vidta sådana
343 åtgärder och på sikt minska vår samhälleliga vattenförbrukning.

344

345 Våra hav, sjöar och vattendrag lider idag av tidigare generationers okunskap och oförsiktighet med
346 utsläpp av giftiga ämnen och dumpning av avfall, både till land och havs. Övergödning, skadliga
347 kemiska ämnen och spridning av mikroplaster är särskilt framträdande i Östersjön.

348 För att säkerställa rena och levande hav för framtida generationer måste det till krafttag för att
349 stoppa tillförseln av övergödande och giftiga ämnen vid punktkällorna, men också insatser för att få
350 bort de föroreningar som redan finns i vattnet. Det är också centralt att motverka såväl giftiga
351 utsläpp som övergödning genom internationellt samarbete däribland inom ramen för samarbetet
352 kring EU:s strategi för Östersjöregionen.

353

354 För att komma tillrätta med en del av övergödningens problematiken vill Centerpartiet införa ett
355 nationellt etappmål om återföring av fosfor och kväve. I dagsläget finns det en stor del av dessa
356 näringsämnen i avloppen i våra tätorter som potentiellt skulle kunna återföras till jordbruket men det
357 bli inte av. För detta kan finnas olika praktiska lösningar kring infrastrukturen. För att kunna återföra
358 fosfor och kväve till jordbruket på ett hållbart sätt måste det först renas på oönskade ämnen, inte
359 minst vissa tungmetaller som är skadliga för både människor och naturen. Flera svenska företag har
360 idag kommit långt i teknikutvecklingen vilket möjliggör att dessa näringsämnen kan återvinnas direkt
361 från reningsverken på ett miljöeffektivt sätt utan spår av giftiga ämnen. På sikt kan denna teknik bli
362 en viktig exportvara för Sverige. Det är idag många aktörer som väntar på ett besked om vilka
363 målsättningar som ska gälla. För att komma vidare menar vi att det är nödvändigt med ett nationellt
364 mål för återföring av fosfor och kväve på 70 respektive 20 procent till år 2030. Till år 2040 och 2050
365 ska målet höjas ytterligare i takt med att teknikutvecklingen går framåt, med det yttersta syftet att
366 sluta kretsloppen och minska övergödningen i våra hav och vattendrag. Studier från bland annat
367 Svenskt Vatten och IVL Svenska miljöinstitutet har också funnit att återvunnet kväve har haft svårt att
368 konkurrera ekonomiskt med jungfruligt producerat kväve, även om klimatpåverkan ofta är betydligt
369 mindre. I syfte att stimulera produktionen på avloppsreningsverken samt ta steg mot en mer
370 etablerad marknad vill vi se över möjligheten att ta fram ett nationellt certifieringssystem för
371 klimatsmart och återvunnet kväve.

372

373 I våra hav och kustnära områden finns det dessvärre en stor mängd gamla kemikalier och miljögifter i
374 form av gamla tunnor, vrak och bottensediment i anslutning till gamla industrier och fabriker.

375 Centerpartiet vill se fler punktinsatser för sanering av avgränsade områden där insatsen gör nytta
376 direkt och där resultatet är styrande. I många fall är miljögifterna flera årtionden gamla varför
377 ansvarsfrågan och ägandeskapet måste tydliggöras juridiskt, vilket i förlängningen avgör hur
378 insatserna ska finansieras. Vi ser gärna att lämplig myndighet på central nivå fortsätter kartlägga var
379 de värsta föroreningarna finns och upprätthåller en prioriteringslista över var insatser ska ske.

380

381 Som konsument ska man kunna vara säker på att varor och livsmedel i ens omgivning inte innehåller
382 skadliga ämnen. En utveckling mot ett mer giftfritt och cirkulärt samhälle ser vi som en förutsättning
383 för att minska miljöpåverkan och nå klimatmålen, samtidigt som vi kan skapa jobbtillfällen och främja
384 tillväxt. Sverige ligger i framkant när det gäller att skydda barn och vuxna mot skadliga kemikalier och
385 vi återvinner betydligt mer än i övriga EU. Men det är fortfarande en utmaning att nå en ekonomi
386 med cirkulära och mer giftfria kretslopp.

387

388 PFAS är en vår tids stora miljö- och hälsoutmaningar när det kommer till kemikalier och dess
389 påverkan på människor och naturen. Därför är det väldigt angeläget att minska förekomsten av PFAS
390 i alla delar av samhället. Centerpartiet vill att Sverige inför lägsta möjliga gränsvärden på hur mycket
391 PFAS som får finnas i dricksvattnet. Tills det att EU:s dricksvattendirektiv införlivas i svensk
392 lagstiftning 2026 vill vi se tillfälliga gränsvärden som fullt ut bygger på försiktighetsprincipen och sätts
393 så lågt som det går. Vi vill också att produkter innehållandes PFAS snabbare fasas ut i Sverige och vi
394 bör överväga att gå före EU i att ta fram ett nationellt förbud. Kemikalieinspektionen bör snarast ges
395 ett uppdrag att utreda detta. Det finns nu ett lagförslag om att all tillverkning och försäljning av PFAS
396 ska förbjudas i EU även om förslaget innehåller tidsbegränsade undantag för vissa
397 användningsområden. Av största prioritet bör vara produkter som riktas till barn och produkter för
398 livsmedelskonsumtion. Därtill behöver regeringen genom regleringsbrev och budget ge
399 Försvarsmakten och brandkåren de verktyg som behövs för att fasa ut användningen av PFAS i deras
400 respektive verksamheter. Slutligen behöver regeringen också vidta åtgärder snarast för att se över
401 hur de mest kontaminerade vattentäkterna kan saneras för att bli av med sitt förhöjda PFAS innehåll.
402 Det är helt oacceptabelt att det tillåtits spridas så länge att vattentäkter runt om i landet måste tas ur
403 bruk, vilket får oerhörda konsekvenser för det svenska lantbruket och vår dricksvattenproduktion.

Att-satser från partistyrelsen

1. att Centerpartiet ska verka för att ett nytt stöd för skydd av hotade arter på enskilt ägd mark införs.
2. att Centerpartiet ska verka för att en ändmålsenlig pollinatörsövervakning kan utformas i Sverige.
3. att Centerpartiet ska verka för att en kunskapsbaserad strategi tas fram för att bekämpa invasiva främmande arter.
4. att Centerpartiet ska verka för att svenska staten antar ett ambitiöst mål för återvunnet material i sina offentliga upphandlingar.
5. att Centerpartiet ska verka för att utreda möjligheterna för en lag om offentlig avyttring.
6. att Centerpartiet ska verka för att producentansvaret utvidgas och att kommunerna som har insamlingsansvaret i samverkan med producenterna ska finna effektiva lösningar som gynnar en cirkulär ekonomi.

404

Att-satser som behandlas i annan kommitté

[9.40.4](#) Behandlas i Energi och Klimat kommitté 9.29: att plastproducenter får ta hela sin kostnad inom EU:s utsläppshandel av växthusgaser.

[9.40.5](#) Behandlas i Energi och Klimat kommitté 9.29: att koldioxidtullarna vid EU:s yttre gränser även ska gälla plastproduktionsindustrin.

405

Förslag till beslut: Bifall

[9.29.1](#) att Centerpartiet verkar för att ljusföroreningar övervakas.

[9.29.2](#) att Centerpartiet verkar för att ljusföroreningar motverkas.

406

Förslag till beslut: Besvarad

[9.30.1](#) att Centerpartiet verkar för att regeringen tillsätter en utredning för att ta fram ett standardiserat system för vattenförbrukning av duschmunstycket i Sim- och Idrottshallar.

[9.31.1](#) att utreda och ta beslut för ett nationellt textilinsamlingsystem.

[9.31.2](#) att återuppta och aktualisera den textilinsamlingsutredning som redan finns.

[9.31.3](#) att återvinningssystemet resulterar i en hushållsnära insamling.

[9.32.1](#) att tillämpa försiktighetsprincipen (miljöbalken).

[9.32.2](#) att skyndsamt fasa ut och förbjud PFAS.

[9.32.3](#) att påskynda det förslaget om att förbjuda PFAS som är påbörjat. Sverige bör gå före EU med ett nationellt förbud.

[9.33.1](#) att Centerpartiet nationellt jobbar för att införa ett investeringsstöd för vattenhushållande insatser för privata hushåll.

[9.34.1](#) att Centerpartiet verkar för att även företag med färre än 500 anställda ges möjlighet att ansluta sig till miljömålen i direktivet redan från början.

[9.35.1](#) att Centerpartiet verkar för att planer tas fram på såväl statlig som EU-nivå för att kartlägga, riskbedöma och åtgärda dumpningsplatser av farligt avfall i östersjöområdet.

[9.35.2](#) att Centerpartiet verkar för skyndsamma åtgärder för att kartlägga och åtgärda dumpningen av kvicksilver i Sundsvallsbukten.

[9.36.1](#) att återanvändning av oljedunkar utreds.

[9.37.1](#) att Centerpartiet verkar för att en statlig fond för hjälp åt PFAS-drabbade lantbrukare inrättas i syfte att möjliggöra för dessa att fortsätta sin verksamhet med minsta möjliga avbrott.

[9.38.1](#) att markanvändningen måste ske på ett sådant sätt att alla naturliga arter kan finnas i livskraftiga bestånd i Sverige.

[9.38.2](#) att stöden för vårt naturskydd ökar.

[9.38.3](#) att utveckla naturnära och hållbar turism, som inte sliter på miljön utan existerar i samklang med sin omgivning.

[9.38.4](#) att återväta dikade torvmarker till naturligt fungerande våtmarker.

[9.39.1](#) att Centerpartiet verkar för att fler produkter ingår i producentansvaret för att utöka återvinningen för en cirkulär ekonomi.

[9.40.1](#) att avsevärt minska nyproduktion av engångsplast av fossila råvaror.

[9.40.2](#) att alla plastmaterial designas för att kunna återanvändas och återvinnas.

[9.40.3](#) att användarvänliga och praktiska system införs i Sverige och EU för att återvinna plast i stor skala.

[9.40.6](#) att det sker globala överenskommelser för en kraftigt minskad produktion av plast av fossila råvaror.

[9.42.1](#) att vid stora utbyggnader av framtida stadsdelar utreda om källsorterande trerörssystem kan byggas.

[9.43.1](#) att undanröja regelverk som sätter hinder i vägen för den cirkulära ekonomin.

[9.43.2](#) att utvidga CE-märkningen inom EU med information om hur produkter kan återbrukas.

[9.43.4](#) att upphandlande myndigheter ska sätta upp ambitiösa mål för att köpa in återbrukade produkter och material för att sätta fart på cirkulär ekonomi.

[9.43.5](#) att offentlig sektor ska köpa in uppgraderade varor i så hög utsträckning som möjligt utan att ge avfall på funktionen, särskilt inom inköpsområden som har en hög materialanvändning.

[9.43.6](#) att förbättra miljömärkningen av produkter med hjälp av transparenta livscykelanalyser.

[9.44.2](#) att EU reglerar cigarettfilter så att de snabbt ska kunna brytas ner i naturen.

[9.45.1](#) att Centerpartiet prioriterar och tillsätter en arbetsgrupp med representation från olika delar av centerrörelsen för att ta fram ett nytt och fördjupat politiskt program för bevarandet och återställandet av den biologiska mångfalden.

[9.46.1](#) att kräva delaktighet av företagen som producerar plastprodukter att bära det stora ansvaret det är att skapa förutsättning och aktivt hitta lösningar som omhändertar producerad plast för återvinning till direkt återbruk.

[9.46.2](#) att det sätts en ordentlig koloxid och utsläppsskatt för alla plastproducenter och dem som använder plast till deras produkter eller förpackningar

[9.46.3](#) att markera för konsumenten vilka plastprodukter som ska tillbaka i återvinningssystemet och därmed få en tydlig bild över vad som är cirkulär och återvunnen plast, allt annat än PET

[9.47.1](#) att Centerpartiet arbetar för att det införs ett pant-system för batterier avsedda för privatbruk i första hand.

Förslag till beslut: Avslag

[9.34.2](#) att Centerpartiet verkar för att kriterier som kan ligga till grund för en företagsutmärkelse, som en logga och certifikat för dem som uppnår miljömålen tas fram och kan utdelas.

[9.41.1](#) att ge Naturvårdsverket i uppdrag att göra det möjligt för tillståndspliktiga företag att rapportera in sina materialflöden och restavfall i en öppen sökbar databas.

[9.43.3](#) att införa ett utjämningsystem i EU där kostnader kopplade till att varor blir avfall, tas ut av tillverkaren, importören och konsumenten snarare än som idag belastar kommunernas avfallskollektiv.

[9.44.1](#) att EU arbetar fram en pant på tomma cigarettpaket.

408

409

410 **Att-satser**

411 [9.29.1](#) att Centerpartiet verkar för att ljusföroreningar övervakas.

412

413 [9.29.2](#) att Centerpartiet verkar för att ljusföroreningar motverkas.

414

415 [9.30.1](#) att Centerpartiet verkar för att regeringen tillsätter en utredning för att ta fram ett
416 standardiserat system för vattenförbrukning av duschmunstycket i Sim- och Idrottshallar.

417

418 [9.31.1](#) att utreda och ta beslut för ett nationellt textilinsamlingsystem.

419

420 [9.31.2](#) att återuppta och aktualisera den textilinsamlingsutredning som redan finns.

421

422 [9.31.3](#) att återvinningssystemet resulterar i en hushållsnära insamling.

423

424 [9.32.1](#) att tillämpa försiktighetsprincipen (miljöbalken).

425

426 [9.32.2](#) att skyndsamt fasa ut och förbjud PFAS.

427

428 [9.32.3](#) att påskynda det förslaget om att förbjuda PFAS som är påbörjat. Sverige bör gå före EU med
429 ett nationellt förbud.

430

431 [9.33.1](#) att Centerpartiet nationellt jobbar för att införa ett investeringsstöd för vattenhushållande
432 insatser för privata hushåll.

433

434 [9.34.1](#) att Centerpartiet verkar för att även företag med färre än 500 anställda ges möjlighet att
435 ansluta sig till miljömålen i direktivet redan från början.

436

437 [9.34.2](#) att Centerpartiet verkar för att kriterier som kan ligga till grund för en företagsutmärkelse,
438 som en logga och certifikat för dem som uppnår miljömålen tas fram och kan utdelas.

439

440 [9.35.1](#) att Centerpartiet verkar för att planer tas fram på såväl statlig som EU-nivå för att kartlägga,
441 riskbedöma och åtgärda dumpningsplatser av farligt avfall i östersjöområdet.

442

443 [9.35.2](#) att Centerpartiet verkar för skyndsamma åtgärder för att kartlägga och åtgärda dumpningen
444 av kvicksilver i Sundsvallsbukten.
445

446 [9.36.1](#) att återanvändning av oljedunkar utreds.
447

448 [9.37.1](#) att Centerpartiet verkar för att en statlig fond för hjälp åt PFAS-drabbade lantbrukare inrättas i
449 syfte att möjliggöra för dessa att fortsätta sin verksamhet med minsta möjliga avbrott.
450

451 [9.38.1](#) att markanvändningen måste ske på ett sådant sätt att alla naturliga arter kan finnas i
452 livskraftiga bestånd i Sverige.
453

454 [9.38.2](#) att stöden för vårt naturskydd ökar.
455

456 [9.38.3](#) att utveckla naturnära och hållbar turism, som inte sliter på miljön utan existerar i samklang
457 med sin omgivning.
458

459 [9.38.4](#) att återväta dikade torvmarker till naturligt fungerande våtmarker.
460

461 [9.39.1](#) att Centerpartiet verkar för att fler produkter ingår i producentansvaret för att utöka
462 återvinningen för en cirkulär ekonomi.
463

464 [9.40.1](#) att avsevärt minska nyproduktion av engångsplast av fossila råvaror.
465

466 [9.40.2](#) att alla plastmaterial designas för att kunna återanvändas och återvinnas.
467

468 [9.40.3](#) att användarvänliga och praktiska system införs i Sverige och EU för att återvinna plast i stor
469 skala.
470

471 [9.40.4](#) Behandlas i Energi och Klimat kommitté 9: att plastproducenter får ta hela sin kostnad inom
472 EU:s utsläppshandel av växthusgaser.
473

474 [9.40.5](#) Behandlas i Energi och Klimat kommitté 9: att koldioxidtullarna vid EU:s yttre gränser även ska
475 gälla plastproduktionsindustrin.
476

477 [9.40.6](#) att det sker globala överenskommelser för en kraftigt minskad produktion av plast av fossila
478 råvaror.

479

480 [9.41.1](#) att ge Naturvårdsverket i uppdrag att göra det möjligt för tillståndspliktiga företag att
481 rapportera in sina materialflöden och restavfall i en öppen sökbar databas.

482

483 [9.42.1](#) att vid stora utbyggnader av framtida stadsdelar utreda om källsorterande trerörssystem kan
484 byggas.

485

486 [9.43.1](#) att undanröja regelverk som sätter hinder i vägen för den cirkulära ekonomin.

487

488 [9.43.2](#) att utvidga CE-märkningen inom EU med information om hur produkter kan återbrukas.

489

490 [9.43.3](#) att införa ett utjämningsystem i EU där kostnader kopplade till att varor blir avfall, tas ut av
491 tillverkaren, importören och konsumenten snarare än som idag belastar kommunernas
492 avfallskollektiv.

493

494 [9.43.4](#) att upphandlande myndigheter ska sätta upp ambitiösa mål för att köpa in återbrukade
495 produkter och material för att sätta fart på cirkulär ekonomi.

496

497 [9.43.5](#) att offentlig sektor ska köpa in uppgraderade varor i så hög utsträckning som möjligt utan att
498 ge avfall på funktionen, särskilt inom inköpsområden som har en hög materialanvändning.

499

500 [9.43.6](#) att förbättra miljömärkningen av produkter med hjälp av transparenta livscykelanalyser.

501

502 [9.44.1](#) att EU arbetar fram en pant på tomma cigarettpaket.

503

504 [9.44.2](#) att EU reglerar cigarettfilter så att de snabbt ska kunna brytas ner i naturen.

505

506 [9.45.1](#) att Centerpartiet prioriterar och tillsätter en arbetsgrupp med representation från olika delar
507 av centerrörelsen för att ta fram ett nytt och fördjupat politiskt program för bevarandet och
508 återställandet av den biologiska mångfalden.

509

510 [9.46.1](#) att kräva delaktighet av företagen som producerar plastprodukter att bära det stora ansvaret
511 det är att skapa förutsättning och aktivt hitta lösningar som omhändertar producerad plast för
512 återvinning till direkt återbruk.

513

514 [9.46.2](#) att det sätts en ordentlig koloxid och utsläppsskatt för alla plastproducenter och dem som
515 använder plast till deras produkter eller förpackningar

516

517 [9.46.3](#) att markera för konsumenten vilka plastprodukter som ska tillbaka i återvinningssystemet och
518 därmed få en tydlig bild över vad som är cirkulär och återvunnen plast, allt annat än PET

519

520 [9.47.1](#) att Centerpartiet arbetar för att det införs ett pant-system för batterier avsedda för privatbruk
521 i första hand.

522

523

524 [9.29 Motion om ljusföroreningar](#)

525 **Motionskrivare:** Philip Eriksson

526 Gotlands C-krets, GOTLAND C-dist

527 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

528

529 **Brödtext**

530 Ljusföroreningar är artificiellt ljus som negativt påverkar människor, djur och natur. Det är ljus som är
531 på fel plats, felriktat, för starkt eller tätt vid fel tider. Över tid har mängden ljusföroreningar ökat.

532 Ljusföroreningar minskar tillgången till stjärnhimlen och stör bland annat dygnsrytmen för djur och
533 människor. Ljusföroreningar kan vara en av orsakerna till den utbredda insektsdöden.

534 Det saknas nationell styrning i Sverige om ljusföroreningar. De varierande insatser som görs sker på
535 kommunal nivå som tolkningar av andra lagar och mål. Naturvårdsverket har ingen samlad
536 verksamhet kopplad till ljusföroreningar. Det behövs nationell styrning och mål för ljusföroreningar.

537 **Att-sats**

538 [9.29.1](#) att Centerpartiet verkar för att ljusföroreningar övervakas.

539 [9.29.2](#) att Centerpartiet verkar för att ljusföroreningar motverkas.

540 **Yttrande Distrikt**

541 Distriktsstyrelsen anser att frågan är högst aktuell och ställer sig bakom motionen. Distriktsstyrelsen
542 anser dock att motionen är besvarad med nedanstående motivering. Centerpartiets riksdagsledamot
543 Rickard Nordin har lämnat in en motion till Riksdagen (2020/21:317) där problemet med
544 ljusföroreningar belyses och där motionsställaren föreslår regeringen att arbeta för minskade
545 effekter av ljusföroreningar.

546 Gotlands distriktsstyrelse föreslår partistämman att anse motionen besvarad.

547 [9.30 Vattenförbrukning i Sim- och Idrottshall kan vi minska med smartare system](#)

548 **Motionskrivare:** Natalie Tordnell

549 GÖTEBORGS C-krets, GÖTEBORGS C-dist

551 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

552

553 **Brödtext**

554 Vatten är en naturresurs som vi bör hushålla och hantera varsamt. Det går åt mycket energi för att
555 rena och producera dricksvatten.

556 Vi ska alla bidra för ett hållbart samhälle då är det väldigt viktigt att varje individ drar sitt strå till
557 stacken.

558 'Att spara på vatten innebär inte att någon avstå från ett normalt användande. Vi behöver bara välja
559 smartare sätt och nyaste och snålaste produkter / teknik.

560 Om man minskar duschtiden med 5 minuter kan man spara 60 liter vatten. Enligt Sydsvatten om en
561 familj använder ett gammalt duschmunstycke och duschar 20 minuter om dagen så blir
562 vattenförbrukningen 12 liter/ min. Med ett snålspolande duschmunstycke minskar förbrukningen till
563 7 liter/ min vilket minskar kostnaden.

564 Dessutom kan man sänka minuterna i duschen i simhallar och idrottsanläggningar där man har
565 kopplat timer till duschmunstycket så att för varje gång man sätter på vatten så kan man duscha t.ex.
566 2 minuter och efter sluttiden så måste man sätta på den igen. Om man kan minska minuterna så
567 sparas mycket vatten per dag.

568 Dessa åtgärder kan man införa både i kommunala Sim- och idrottshallar men också i privata
569 sportanläggningar genom regelverk som tvingar alla anläggningar att ha ett standardiserat system
570 där tiden för varje gång man sätter på vattnet är t.ex. inte mer än 1 minut. Granskning av systemet
571 kan man lägga på företag inom VVS och inte på Miljö- och hälsoskyddskontoret.

572 På detta sätt skapas flera arbeten i samband med detta och vattenförbrukningen kommer att
573 minskas dramatiskt och därmed även kostnaderna både för kommunerna och företag.

574 [Att-sats](#)

575 [9.30.1](#) att Centerpartiet verkar för att regeringen tillsätter en utredning för att ta fram ett
576 standardiserat system för vattenförbrukning av duschmunstycket i Sim- och Idrottshallar.

577 [Yttrande Distrikt](#)

578 Avslag

579 [9.31 Textilåtervinning](#)

580 **Motionsskrivare:** Caroline Blom

581 SÖDERKÖPING C-krets, ÖSTERGÖTLAND C-dist

582 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

583

584 [Brödtext](#)

585 [Textilåtervinning](#)

586 200 ton textilier hamnar i soporna varje dag i Sverige. Det är ett stort resursslöseri. Det har länge
587 forskats på textilåtervinning men ännu finns inget organiserat nationellt sorteringsystem i större
588 skala för kläder.

589 Klädindustrin/textiltillverkningen är mycket krävande för miljön. Det blir en enorm miljöbelastning i
590 form av stora mängder koldioxid och en stor vattenåtgång. Allt som kan återvinnas är en vinst för
591 miljön.

592 Företag och industrier har gått för politiken i frågan, t.ex Renewcell i Sundsvall som återvinner
593 textilier till fibermassa. Tygresterna till industrin fraktas idag från Asien med fartyg. Dessa transporter
594 är ett miljöproblem i sig med en massa utsläpp. Hade vi haft ett fungerande insamlingssystem av
595 textilier kunde det direkt levererats till återvinningsindustrin.

596 År 2025 ska alla EU-länder ha ett insamlingssystem för textilier på plats enligt EU:s avfallsdirektiv.
597 Idag hamnar slängda kläder i brännbart vilket gör att viktig råvara försvinner.

598 Förslag:

599

600 [Att-sats](#)

601 [9.31.1](#) att utreda och ta beslut för ett nationellt textilinsamlingsystem.

602 [9.31.2](#) att återuppta och aktualisera den textilinsamlingsutredning som redan finns.

603 [9.31.3](#) att återvinningssystemet resulterar i en hushållsnära insamling.

604 [Yttrande Distrikt](#)

605 Motionären tar upp en angelägen fråga, som är ett exempel på hur samhället måste bli mycket mer
606 hållbart i användningen av resurser. Samtidigt börjar nu många processer inom detta område komma
607 igång på olika håll i Sverige.

608 Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att anse attsats 1 och 2 besvarad, samt avslå
609 attsats 3.

610 [9.32 Ta kontroll över PFAS](#)

611 **Motionskrivare:** Caroline Blom

612 SÖDERKÖPING C-krets, ÖSTERGÖTLAND C-dist

613 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

614

615 [Brödtext](#)

616 PFAS är samlingsnamn för högfluorerande ämnen som är syntetiskt framställda. De är mycket
617 persistenta och bioackumulerande miljögifter.

618 Många PFAS-ämnen är fett-, smuts-, och vattenavvisande och används som impregnering i textilier
619 och pappersförpackningar. Andra är användbara till rengöringsmedel, färger och brandskum m.m.

620 PFAS är mycket svårnedbrytbara och de är vattenlösliga och blir på så sätt mycket rörliga i marken.
621 Det innebär att vattendrag och dricksvattentäkter riskerar att förorenas.

622 Eftersom ämnena är långlivade så kan de ge allvarliga hälsoproblem – försämrat immunförsvar,
623 hormonstörningar, cancer m.m.

624 Höga halter av PFAS-ämnen har hittats i grundvatten och i livsmedel från jordbruket i en del EU-
625 länder men även på många platser här i Sverige.

626 Efter en granskning av Vetenskapsradion Klotet visar det sig att svenska myndigheter har dålig
627 kontroll på om livsmedel och dricksvatten innehåller PFAS.

628 Läs mer

629 <https://www.kemi.se/kemiska-amnen-och-material/pfas>

630 Eftersom PFAS ämnena är starka miljögifter behöver ett förbud införas så att vi kanske kan förhindra
631 ytterligare en miljökatastrof liknande den om DDT, hormoslyr och PCB. Förslag:

632 [Att-sats](#)

633 [9.32.1](#) att tillämpa försiktighetsprincipen (miljöbalken).

634 [9.32.2](#) att skyndsamt fasa ut och förbjud PFAS.

635 [9.32.3](#) att påskynda det förslaget om att förbjuda PFAS som är påbörjat. Sverige bör gå före EU med
636 ett nationellt förbud.

637 Yttrande Distrikt

638 Distriktsstyrelsen ser positivt med hur EU arbetar med att fasa ut PFAS. PFAS finns idag i extremt
639 många produkter. Det går inte heller att lagstifta kring gruppen PFAS som helhet. Det skulle även ge
640 Sverige sämre konkurrenssituation.

641 Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att avslå motionen.

642 [9.33 Investeringsstöd för vattenhushållande insatser](#)

643 **Motionskrivare:** STEFAN Nypelius

644 Gotlands C-krets, GOTLAND C-dist

645 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

646

647 Brödtext

648 Vatten är vårt vanligaste och viktigaste livsmedel. Med klimatförändringar så förändras också tillgång
649 till vatten. På Gotland har vi lång erfarenhet av att dricksvattnet kan sina och vikten av att hushålla
650 med dricksvatten till människor och djur.

651 Ändå så använder vi fullgott dricksvatten för att spola i toaletter eller tvätta bilar med mera.

652 Det finns metoder för att minska vår vattenförbrukning men det kräver investeringar i extra
653 lagringskapacitet eller parallella rörsystem. Investeringar som inte alltid är lönsamma för det enskilda
654 hushållet eller fastighetsägaren. Det kan dock vara lönsamt för samhället med smartare och
655 innovativa vattenlösningar. I dag finns det möjlighet för kommuner att söka stöd för investeringar i
656 ny teknik och för medfinansiering av åtgärder för en tryggad tillgång till dricksvatten. Jag anser att
657 den möjligheten även ska finnas för privata hushåll.

658 Med hänvisning till ovanstående yrkar jag på

659 Att-sats

660 [9.33.1](#) att Centerpartiet nationellt jobbar för att införa ett investeringsstöd för vattenhushållande
661 insatser för privata hushåll.

662 Yttrande Distrikt

663 Distriktsstyrelsen delar motionärens oro för tillgången till dricksvatten av god kvalitet när
664 klimatförändringarna blir alltmer påtagliga. Många invånare har smarta idéer för att spara vatten,
665 men investeringen är sällan lönsam att genomföra. Därför behöver staten införa ett investeringsstöd,
666 jfr. klimatklivet, även för privatpersoner, som stöttar innovativa vattenlösningar.

667 Utifrån detta uppmanar Gotlandsdistriktet partistämman att bifalla motionen.

668 [9.34 Kvalitets- och hållbarhetsutmärkelse för svenska företag](#)

669 **Motionskrivare:** Christina Luhr

670 Stockholms Stad C-krets, STOCKHOLMS STAD C-dist

671 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

672

673 [Brödtext](#)

674 I EU pågår ett införande av miljö- och hållbarhetsrapportering för företag, Corporate
675 Sustainability Reporting Directive, CSRD. Direktivet antogs 2022 och införs med början 2023
676 för företag med fler än 500 anställda. De mindre företagen börjar rapportera först 2028.

677 När direktivet är helt infört ska rapporteringen innehålla sex miljömål:

- 678 1. lindra klimatförändringar
- 679 2. anpassning till klimatförändringar
- 680 3. skydd för vatten och marina resurser
- 681 4. cirkulär ekonomi
- 682 5. förebyggande av utsläpp
- 683 6. biologisk mångfald och återställande av ekosystem

684 Miljömålen är kopplade till EU:s klimatmål för 2030 respektive 2050 och till klassificeringssystemet
685 EU-taxonomin för hållbara ekonomiska aktiviteter med avsikten att styra investeringar mot ett
686 grönare och mer hållbart EU.

687 För att tillmötesgå och verka för intentionerna och implementeringen av dessa miljömål föreslår jag

688 [Att-sats](#)

689 [9.34.1](#) att Centerpartiet verkar för att även företag med färre än 500 anställda ges möjlighet att
690 ansluta sig till miljömålen i direktivet redan från början.

691 [9.34.2](#) att Centerpartiet verkar för att kriterier som kan ligga till grund för en företagsutmärkelse,
692 som en logga och certifikat för dem som uppnår miljömålen tas fram och kan utdelas.

693 [Yttrande Distrikt](#)

694 På vägen till ett hållbart och klimatneutralt samhälle är en av politikens viktigaste uppgifter att hjälpa
695 företagen ställa om. Distriktsstyrelsen uppskattar att motionären uppmärksammar ett sådant initiativ
696 och kommer med förslag på hur det kan utvecklas ytterligare.

697

698 Liksom motionären anser styrelsen att det är mycket positivt om företag med färre än 500 anställda
699 frivilligt rapporterar enligt direktivet redan från start. Det står varje företag fritt att utforma sin
700 hållbarhetsredovisning, och styrelsen anser därför inte att det behöver specificeras i direktivet att
701 företag med färre än 500 anställda får använda sig av riktlinjerna innan de formellt genomförts.
702 Däremot är det viktigt att information och vägledning kring hur standarden ska implementeras i
703 praktiken tillgängliggörs för samtliga företag, så att de som vill uppdatera sin redovisning innan 2028
704 också får rätt verktyg för att göra det.

705 Motionären har också en klok ambition med förslaget om en företagsutmärkelse. Däremot tror
706 styrelsen att det blir svårt att fastställa kriterier för vilka företag som ska ha ansetts uppnå
707 miljömålen och inte. Om det är EU:s miljömål som avses vore det sannolikt väldigt svårt och

708 tidskrävande att bryta ned dem så att de kan appliceras på enskilda företag. Inte minst skulle det
709 vara svårt att anpassa dem på ett rimligt sätt utifrån varje företags unika förutsättningar.

710 Om utmärkelsen i stället ska utformas utifrån företagens egna miljömål riskerar märkningen att bli
711 godtycklig och därmed få begränsad betydelse, eftersom företagen själva sätter ribban för hur de ska
712 uppnå märkningen. Med tanke på det tror styrelsen att det finns andra, mer effektiva sätt att hjälpa
713 företagen bidra till den gröna omställningen.

714 Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman

715 Att bifalla motionens första att-sats.

716 Att avslå motionens andra att-sats.

717 Samt att uppdra till distriktets delegation att även yrka på

718 Att Centerpartiet bör verka för att information, vägledning och utbildning kring CSRD
719 tillgängliggörs för samtliga företag, inklusive de med färre än 500 anställda.

720 [9.35 Åtgärder mot giftigt avfall i svenska hav](#)

721 **Motionskrivare:** Anton Ångman

722 SUNDSVALLS KO C-krets, Västernorrlands C-distrikt

723 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

724 Reinhold, Hellgren, Västernorrland, Sundsvall.

725 [Brödtext](#)

726 Utanför Sundsvall finns industriavfall, uppskattat till 23000 tunnor sänkt till havens botten, innehållet
727 är uppskattat till kring 9 ton kvicksilver. Kviksilver bryts som bekant inte ned, utan ackumuleras i
728 vatten och mark, växter och djur. Kviksilverförgiftning leder huvudsakligen till svåra skador på
729 nervsystemet, och särskilt känsliga är foster och barn. Tyvärr hör det till vår historia att farliga avfall
730 likt kvicksilvret i Sundsvallsbukten har dumpats ute i naturen, och det gäller med säkerhet i kring hela
731 östersjöområdet. Det handlar om såväl rena dumpningsplatser, som förlisningsplatser. Det finns en
732 okunskap inför omfattningen och spridningen av liknande föroreningar och det är i Sverige,
733 östersjöländerna och EU:s intresse att kartlägga och åtgärda detta. På grund av det bör en plan för
734 detta antas för att kartlägga, riskbedöma och åtgärda dumpningsplatser av farligt avfall i
735 östersjöområdet. Det finns också ett problem med tiden, då dessa avfall väntar på att en olycka eller
736 tidens tand ska detonera de. Idag är processerna för ansvarsutkrävande långsam, och heller inte
737 vattentäta att komma till slutsats. Därför är det i det allmännas intresse att högriskavfall kan saneras
738 så fort som möjligt.

739 [Att-sats](#)

740 [9.35.1](#) att Centerpartiet verkar för att planer tas fram på såväl statlig som EU-nivå för att kartlägga,
741 riskbedöma och åtgärda dumpningsplatser av farligt avfall i östersjöområdet.

742 [9.35.2](#) att Centerpartiet verkar för skyndsamma åtgärder för att kartlägga och åtgärda dumpningen
743 av kvicksilver i Sundsvallsbukten.

744 [Yttrande Distrikt](#)

745 .

746 [9.36 Återanvänd oljedunkar](#)

747 **Motionskrivare:** Maria Persdotter

748 MOTALA C-krets, ÖSTERGÖTLAND C-dist

749 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

750 Arne Axelsson, Godegård, Motala, Östergötland

751 [Brödtext](#)

752 Plastdunkar som det varit olja i återanvänds inte idag. De eldas upp eller smälts ner (återvinns) men
753 jag anser att de borde gå att återanvända. Dunkarna på 20 liter är gjorda med en större och en
754 mindre öppning med vridbar pip. Sannolikt är dessa dyra att tillverka. De som säljer dunkarna bör få
755 ansvaret för att ta emot tomma dunkar i retur.

756 [Att-sats](#)

757 [9.36.1](#) att återanvändning av oljedunkar utreds.

758 [Yttrande Distrikt](#)

759 Motionären vill att tomma oljedunkar återanvänds och att möjligheten till det utreds. Vår miljö
760 lagstiftning försvårar detta.

761 Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att avslå motionen.

762

763

764 [9.37 Motion om PFAS-fond för lantbrukare](#)

765 **Motionskrivare:** Victor Rundqvist

766 Halmstads C-krets, HALLANDS C-distrikt

767 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

768

769 [Brödtext](#)

770 PFAS är ett samlingsnamn för cirka 4700 industriellt framställda kemikalier. Ämnena finns i produkter
771 som stekpannor, brandskum och vattenavstötande impregnering för textilier. Dessa ämnen är
772 extremt svårnedbrytbara och kan spridas över mycket stora avstånd. Att få i sig höga halter av PFAS
773 under lång tid bedöms öka risken för negativa hälsoeffekter. Studier har visat att ämnena kan
774 påverka immunförsvaret, födelsevikten, kolesterolhalten i blodet och leverenzymerna.

775 Vissa svenska kommuner har enorma problem med för höga halter PFAS i vattentäkterna och detta
776 vållar stora problem, inte bara för kommunala VA-bolag/förvaltningar utan också för lantbrukare
777 som inte kan använda PFAS-förorenat vatten för att bevattna sina grödor.

778 På grund av ansvarsutkrävandets långa och juridiskt snåriga beskaffenhet så hänvisas ofta dessa
779 lantbrukare till att begära skadestånd från de aktörer som orsakat utsläppen. En process som kan ta
780 flera år, i synnerhet om ansvarsutredningar inte är färdiga. Under tiden kan lantbruket inte bedrivas
781 utan risk för att få för höga PFAS-halter i de livsmedel som produceras.

782 LRF har förespråkat inrättandet av en statlig fond för att hjälpa dessa utsatta lantbrukare att få
783 ekonomisk ersättning och hjälp med att komma i kontakt med aktörer som kan sanera mark och
784 vatten, så att de kan fortsätta sin verksamhet med minsta möjliga avbrott.

785 Detta vore ett bra förslag för Centerpartiet att driva, livsmedelsförsörjningen är viktig ur ett
786 totalförsvarsperspektiv, lantbrukarna som drabbas är viktiga företag att ta vara på och det är inte
787 rimligt att de ska behöva göra uppehåll i sin verksamhet i flera år på grund av omständigheter
788 bortom deras kontroll.

789 [Att-sats](#)

790 [9.37.1](#) att Centerpartiet verkar för att en statlig fond för hjälp åt PFAS-drabbade lantbrukare inrättas
791 i syfte att möjliggöra för dessa att fortsätta sin verksamhet med minsta möjliga avbrott.

792 [Yttrande Distrikt](#)

793 Motionen lyfter upp en väldigt viktig fråga. Centerpartiet vill att de farliga ämnena ska fasas ut och
794 att alternativ som är bättre för vår hälsa och för miljön uppmuntras och har arbetat för det under en
795 lång tid. En särskilt prioriterad grupp med ämnen som måste bort är just PFAS som motionären
796 skriver. De är kvar länge i naturen och kan vara oerhört farliga för oss människor. Att få bort dessa
797 från marknaden kräver skarpare lagstiftning och insatser inom EU. Tills vi får bort PFAS håller
798 distriktsstyrelsen med motionären om att det borde finnas ett stöd till lantbrukare som drabbas av
799 dessa utsläpp. Deras verksamhet ska inte behöva ta skada bara på grund av att det tar lång tid att
800 utkräva ansvar av de som orsakat utsläppen.

801 Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att bifalla motionen.

802 [9.38 Stärka stöden till naturskydd, renovering av våtmarker och insatser 803 för biologisk mångfald](#)

804 **Motionskrivare:** Christina Persson

805 LUNDS KOM KRETS C-krets, SKÅNE C-dist

806 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

807 Ingrid Persson, Skåne

808 Inga -Kertin Eriksson, Skåne

809 Lars V Andersson, Skåne

810 Martin Stockfors, Skåne

811 Bertil Göransson, Skåne

812 [Brödtext](#)

813 Coronakrisen visade hur viktig närmiljön och naturen är för vårt välbefinnande. Välmående och
814 livskraftiga ekosystem är viktiga för människans livsmiljö och kan inte tas för givna. Den biologiska
815 mångfalden minskar globalt, ekosystemtjänsterna försämras och en miljon arter riskerar att utrotas
816 från jordens yta. Markanvändningen måste ske på ett sådant sätt att alla naturliga arter kan finnas i
817 livskraftiga bestånd i Sverige. Stöden för vårt naturskydd behöver öka.

818 Besöksnäringen finns över hela landet och är personalintensiv. En hög andel unga samt män och
819 kvinnor med utländsk bakgrund får sin första anställning inom besöksnäringen. Naturnära och hållbar
820 turism, som inte sliter på miljön utan existerar i samklang med sin omgivning, har stora
821 förutsättningar att utvecklas i vårt land.

822 Utsläpp från dikade torvmarker, som tidigare var våtmarker, står för 11 miljoner ton
823 koldioxidekvivalenter, dvs. mer än Sveriges personbilstrafik. Genom att återväta dikade torvmarker
824 till naturligt fungerande våtmarker, kan avgången av växthusgaser från dessa marker minska relativt
825 snabbt. Miljönätverket i Lundakretsen har tillstyrkt motionen.

826 Cnetrepartiet ska verka för

827

828 [Att-sats](#)

829 [9.38.1](#) att markanvändningen måste ske på ett sådant sätt att alla naturliga arter kan finnas i
830 livskraftiga bestånd i Sverige.

831 [9.38.2](#) att stöden för vårt naturskydd ökar.

832 [9.38.3](#) att utveckla naturnära och hållbar turism, som inte sliter på miljön utan existerar i samklang
833 med sin omgivning.

834 [9.38.4](#) att återväta dikade torvmarker till naturligt fungerande våtmarker.

835 [Yttrande Distrikt](#)

836 Våtmarker är bland de mest artrika miljöerna i Sverige och är viktiga för den biologiska mångfalden.
837 Eftersom de kan binda koldioxid spelar de dessutom en viktig roll i arbetet med att bromsa
838 klimatförändringarna. För att minska utsläppen från dränerade torvmarker är återvätning en
839 rekommenderad metod. Detta innebär att tidigare grävda diken tillåts växa igen eller pluggas igen.
840 Grundvattennivån återställs och marken kan återigen bli en kolsänka och de kollager som finns kan
841 bevaras.

842 Den enskilda markägaren är en viktig del i att förstärka den biologiska mångfalden. Drivkraften måste
843 dock öka och en markägare som vill anlägga en våtmark måste få stöd för det.

844 Sverige har stor potential att utveckla hållbar naturturism. Det ger tillväxt i hela landet och skapar
845 jobb på landsbygden. Dock måste detta ske med hänsyn till miljömässig påverkan på naturen.

846

847 **Beslut:**

848 1. att anse att-satsen besvarad

849 2. att anse att-satsen besvarad

850 3. att anse att-satsen besvarad

851 4. att anse att-satsen besvarad

852 [9.39 Utöka producentansvaret till fler produkter](#)

853 **Motionskrivare:** Patrik Buddgård

854 LIDINGÖ C-krets, STOCKHOLMS LÄN C-dist

855 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

856

857 [Brödtext](#)

858 **Idag får du inte slänga tandborsten i insamlingen för plastförpackningar, detta trots att plasten**
859 **mycket väl skulle kunna återvinnas. Detta då det endast är förpackningar som har producentansvar**
860 **och finansiering av insamlingen. Producentansvaret bör utökas till fler produkter för att utöka**
861 **återvinningen för en cirkulär och mer hållbar ekonomi.**

862 Andra exempel är plastkrukan till plantor, värmeljus och mindre plastföremål så som leksaker.
863 Egentligen bör alla produkter ha producentansvar för hanteringen av avfallet oavsett om det behöver
864 hanteras i hushållssopor eller utsorterat.

865 Centerpartiet har hittills främst drivit på för utökad producentansvar på textilprodukter vilket är bra,
866 men det borde kunna utökas än mer.

867 [Att-sats](#)

868 [9.39.1](#) att Centerpartiet verkar för att fler produkter ingår i producentansvaret för att utöka
869 återvinningen för en cirkulär ekonomi.

870 [Yttrande Distrikt](#)

872 [9.40 Motion om en mer hållbar plastanvändning](#)

873 **Motionskrivare:** Christina Persson

874 LUNDS KOM KRETS C-krets, SKÅNE C-dist

875 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

876

877 [Brödtext](#)

878 I hela världen produceras årligen 380 miljoner ton plast. Det motsvarar ungefär hela mänsklighetens
879 vikt. Årligen. Den enorma produktionen leder till mikroplaster i haven och annan nedskräpning –
880 liksom till en betydande klimatpåverkan.

881 Förpackningar slukar hela 42 procent av världens produktion av plast, som kräver stora mängder olja
882 och naturgas. Förpackningar är problematiska eftersom de som regel är skapade med en inbyggd
883 tanke om att materialet ska slängas. I praktiken används de inte mer än några minuter, timmar,
884 dagar eller månader – trots att materialet kan förbli intakt i årtionden, kanske till och med
885 årtusenden.

886 Företag och politiker pratar gärna om återvinning som en mirakelkur mot plastens problem, trots att
887 vi fortfarande använder allt för mycket plast allt för kortsiktigt. Det gäller inte minst i Sverige där vi
888 har en omfattande sopförbränning som i dag står för ungefär 6 procent av utsläppen av växthusgaser
889 inom landets gränser.

890 Växthusgasutsläppen från avfallsförbränning har en ökande trend och var 2021 fem gånger högre än
891 1990. Utsläppen kommer i huvudsak från plast som nästan uteslutande baseras på fossil råvara, det
892 vill säga olja och naturgas. För att minska sektorns utsläpp behöver mängden fossil plast som går till
893 förbränning minskas genom bland annat ökad resurseffektivitet och materialåtervinning. Att minska
894 plasten i avfallet kräver insatser från aktörer längs hela plastens värdekedja, eftersom många olika
895 aktörer använder plast och därmed bidrar till uppkomsten av plastavfall.

896 På något vis har vi fått för oss att vi hanterar sopor på ett "bra sätt" när vi samtidigt är en av de
897 nationer i världen som producerar mest sopor per capita. Det är inte bristande sophantering som är
898 huvudproblemet, det är soporna i sig själv. Kretsstyrelsen i Lund har tillstyrkt motionen.

899 Centerpartiet ska verka för

900 [Att-sats](#)

901 [9.40.1](#) att avsevärt minska nyproduktion av engångsplast av fossila råvaror.

902 [9.40.2](#) att alla plastmaterial designas för att kunna återanvändas och återvinnas.

903 [9.40.3](#) att användarvänliga och praktiska system införs i Sverige och EU för att återvinna plast i stor
904 skala.

905 [9.40.4](#) Behandlas i Energi och Klimat kommitté 9.28: att plastproducenter får ta hela sin kostnad
906 inom EU:s utsläppshandel av växthusgaser.

907 [9.40.5](#) Behandlas i Energi och Klimat kommitté 9.28: att koldioxidtullarna vid EU:s yttre gränser
908 även ska gälla plastproduktionsindustrin.

909 [9.40.6](#) att det sker globala överenskommelser för en kraftigt minskad produktion av plast av fossila
910 råvaror.

911 [Yttrande Distrikt](#)

912 Centerpartiet har länge drivit för att plastindustrin skall förändras, bland annat genom att införa
913 kvotplikt, högre grad av återvinning, förbud mot engångsartiklar likt bestick och sugrör.

914

915 **Beslut:**

916 26. att anse att-satsen besvarad

917 27. att anse att-satsen besvarad

918 28. att anse att-satsen besvarad

919 29. att anse att-satsen besvarad

920 30. att anse att-satsen besvarad

921 31. att anse att-satsen besvarad

922 [9.41 Motion om att göra materialinfon i miljörapporterna till öppen
923 sökbar data](#)

924 **Motionskrivare:** Christina Persson

925 LUNDS KOM KRETS C-krets, SKÅNE C-dist

926 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

927

928 [Brödtext](#)

929 Enligt EUs regelverk och miljöbalken är de tillståndspliktiga industriernas årliga miljörapporter
930 offentliga. Datan i rapporterna rapporteras in till Naturvårdsverket och den är tillförlitlig, aktuell

931 och granskad. Datan är ganska väl strukturerad utefter så kallade avfallskoder och ut efter
932 miljöbalkens paragrafer om t ex restavfall och flöden.

933 Om informationen var något bättre strukturerad kunde denna information utgöra grunden för en
934 nationell sökbar databas, med syfte att underlätta ett bättre resursutbyte mellan olika industrier.
935 Den ene industrins avfall kunde då lättare bli den andres resurs. Exempel kan vara fiskodlingar och
936 grönsaksodlingar, fosforåtervinning ur reningsverksslam, juiceproduktion av matsvinn etcetera. Den
937 industriella symbiosen kunde utvecklas bättre i hela landet och systemet kunde även implementeras
938 inom hela EU då samma regelverk gäller där.

939 Det är Naturvårdsverket som administrerar den nationella databasen för företagens miljörapporter.
940 Om myndigheten strukturerade informationen bättre och gjorde den öppna datan om restflödena
941 sökbar, kunde den årliga rapporteringen komma till stor nytta för både företagen och miljön.
942 Mäklare och återvinningsföretag kunde då på ett enkelt sätt få en överblick var olika kommersiella
943 restflöden fanns i landet och det skapades en marknad för materialet innan det blev till ett
944 problematiskt avfall. Kommuners näringslivsavdelningar kunde också använda sig av datan för att
945 locka till sig nya företag med hjälp av information om att kommunen var rik på vissa
946 materialströmmar och flöden. Kretsstyrelsen i Lund har tillstyrkt motionen.

947 Centerpartiet ska verka för

948 [Att-sats](#)

949 [9.41.1](#) att ge Naturvårdsverket i uppdrag att göra det möjligt för tillståndspliktiga företag att
950 rapportera in sina materialflöden och restavfall i en öppen sökbar databas.

951 [Yttrande Distrikt](#)

952 Öppen data utgör en interaktionsgräns för delning, utbyte och kombination av digitala resurser
953 mellan medborgare, offentlig sektor, företag och idéburna organisationer. Distriktsstyrelsen är
954 positiv till motionens ambition att öppna upp för att göra materialinformationen i miljörapporter
955 sökbar och öppen för att skapa bästa möjliga interoperabilitet för utbyte, vidareutnyttjande och
956 kombination av digitala resurser.

957

958 **Beslut:**

959 26. att bifalla att-satsen

960 [9.42 Motion om att verka för att fosfor och andra näringsämnen tas
961 tillvara vid avloppsreningen](#)

962 **Motionskrivare:** Christina Persson

963 LUNDS KOM KRETS C-krets, SKÅNE C-dist

964 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

965

966 [Brödtext](#)

967 Ett nytt stort källsorterande avloppssystem byggs i stadsdelen Oceanhamnen i Helsingborg just nu.
968 Det sorterar bad-dusch-tvättvatten, toalettvatten och matavfall varför sig i tre olika rör. Tekniken är
969 inte så svår att bygga ihop med nuvarande avloppsrening Miljöinsterna är mycket höga.

970 Reningsverken sparar vatten, kan ta tillvara den ändliga resursen fosfor, tillverka biogödsel, och
971 biogas. Motionen har tillstyrkts av kretsstyrelsen i Lund.

972 Centerpartiet ska verka för

973 [Att-sats](#)

974 [9.42.1](#) att vid stora utbyggnader av framtida stadsdelar utreda om källsorterande trerörssystem kan
975 byggas.

976 [Yttrande Distrikt](#)

977 Idag hamnar stora mängder av näringsämnen från maten i våra avloppsreningsverk. Detta resulterar
978 i att det finns kväve och fosfor att utvinna från avloppsvattnet.

979 I stadsdelen Oceanhamnen i Helsingborg har man installerat ett källsorterande avloppssystem "Tre
980 rör ut" där avloppsvatten källsorteras, en för toalett, en för bad dusch och tvätt, och en för matavfall
981 via köksavfallskvävarn. Tack vare detta kan man få ökad biogasproduktion, näringsämnen återvinns och
982 läkemedelsåtervinningen effektiviseras. I systemet produceras en återvunnen gödselprodukt som nu
983 testas ute hos ett antal lantbrukare runt Helsingborg.

984 Ur ett hållbarhetsperspektiv är det viktigt att näringsämnen producerade i staden kan recirkuleras
985 och ge värdefull gödsel, utan föroreningar, som i sin tur kan producera ny mat.

986

987 **Beslut:**

988 att anse att-satsen besvarad

989 [9.43 Motion om cirkulär ekonomi och sparsam materialanvändning](#)

990 **Motionsskrivare:** Christina Persson

991 LUNDS KOM KRETS C-krets, SKÅNE C-dist

992 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

993

994 [Brödtext](#)

995 Varje svensk slänger ungefär ett halvt ton restavfall varje år. Det kommer inte att räcka att bara byta
996 ut fossilbaserade råvaror och produkter med förnybara varianter. I takt med välståndsutvecklingen i
997 befolkningsrika länder kommer råvarorna helt enkelt inte att räcka till. Vi ser exempel på detta när
998 det gäller bomull, fosfor och litium bland annat.

999 Många mineral och resurser finns redan lagrade på olika sätt i våra samhälle, i det så kallade tekniska
1000 kretsloppet. Vår gamla soptippar innehåller en mängd värdefulla metaller. Om dagens produkter var
1001 tillverkade för återbruk och återvinning, och uppmärksamma på rätt sätt kunde materialen tas till vara i
1002 hög utsträckning. Detta sätt att tillverka varor på kallas för cirkulär ekonomi. Den enes avfall, blir den
1003 andres råvaror.

1004 Det finns flera exempel på företag som byter in och uppgraderar sina produkter, t ex kontorsmöbler,
1005 datorer och mobiltelefoner, barnkläder, hjälpmedel till funktionshindrade med mera. Stora kläd- och
1006 möbelkedjor går ifrån att anpassa kollektioner till modetrender för att istället rikta in sig på mer
1007 tidlös design. Fosfor, biogas och biogödsel kan återvinnas som råvaror från våra reningsverk och
1008 avfallsanläggningar.

1009 Det finns många regelverk som sätter hinder i vägen för den cirkulära ekonomin. T ex är det svårt att
1010 klassa om ett bearbetat material till en produkt om det en gång blivit klassat som avfall. Det finns
1011 ingen standardiserat märkningssystem inom EU som uppmuntrar till att förbereda produkter för
1012 återbruk eller återvinning. Man kan tänka sig att CE-märkningen kunde utvidgas med sådan
1013 information. De flesta tillverkare som för in varor på den inre marknaden slipper i dagsläget att ta
1014 ansvar för de kostnader och miljöproblem produkterna orsakar kommunerna när varorna blir till
1015 avfall.

1016 Offentliga beställare bör i så hög grad som möjligt köpa in uppgraderade varor, särskilt inom
1017 inköpsområden som har en hög materialanvändning t ex bygg- och anläggning, fordon, möbler, textil
1018 och IT. Motion om att upphandlande myndigheter ska sätta upp ambitiösa mål för att köpa in
1019 återbrukade produkter och material för att sätta fart på cirkulär ekonomi. Det handlar om att köpa in
1020 uppgraderade och reparerade produkter. Använda leasing och andra cirkulära affärsmodeller. Begära
1021 strategier för återbrukande efter att varan är använd. Att prova och testa olika cirkulära varor och
1022 tjänster.

1023 Kunniga konsumenter med mer pengar kvar i plånboken kan göra stor skillnad för miljön och klimatet
1024 genom att använda sin konsumentmakt. Från politiskt håll bör vi stärka konsumenterna, dels genom
1025 skattelättnader som skapar större ekonomiskt utrymme och större möjligheter att göra medvetna
1026 val, dels genom krav på information om produkters miljö- och klimatpåverkan.

1027 För att kunna göra rätt val behöver det bli lättare att få kunskap om produkters miljö- och
1028 klimatpåverkan. Livscykelanalyser har under senare år blivit kraftfulla verktyg för att ge en
1029 helhetsbild av den miljöpåverkan som en produkt har under hela sin livslängd. I en sådan analys ingår
1030 en bedömning av den miljöpåverkan som sker i samband med bland annat råvaruuttag,
1031 tillverkningsprocess och avfallshantering kopplat till produkten. Genom livscykelanalyser kan vi få en
1032 mer rättvis bild av olika produkters miljöpåverkan och bättre möjligheter att jämföra dem med
1033 varandra. Dessutom ger livscykelanalyser producenter möjlighet att rikta miljöinsatser mot de
1034 områden där deras produkter har som störst negativ miljöpåverkan.

1035

1036 Byggnaders miljö- och klimatpåverkan sker inte bara under driften utan en väsentlig del av påverkan
1037 sker redan när husen byggs. Denna påverkan bör i högre grad synliggöras genom livscykelanalys. Den
1038 kan omfatta dels olika byggmaterial, dels olika metoder för om- och nybyggnation. En effektiv
1039 livscykelanalys måste genomföras på ett transparent sätt. Den färdiga analysen bör vara lättillgänglig,
1040 och den kan därmed komma att på sikt utgöra en grund för olika aktörer inom byggsektorn att dela
1041 ”best practice”. Genom att integrera livscykelanalyser i sitt arbetssätt kan byggsektorn bidra till
1042 minskad klimatpåverkan. Det är särskilt viktigt med tanke på det stora behovet av bostäder som finns
1043 i Sverige. Regeringens förslag att ge Boverket i uppdrag att införa klimatdeklarationer vid
1044 uppförandet av byggnader är ett första steg, men innebär inte en fullständig livscykelanalys.

1045 Många vill vara med och bidra till ett bättre klimat genom att köpa en miljövänlig bil, som också är
1046 miljövänligt producerad. Konsumenten behöver också information lämnas gällande producentansvar
1047 och hur bilen återvinns. Därför föreslår vi utökade krav på redovisningen av bilars totala klimat- och
1048 miljöpåverkan. Frågan bör framför allt drivas på EU-nivå där andra regelverk gällande
1049 konsumentinformation vid bilköp finns. Kretsstyrelsen i Lund har tillstyrkt motionen.

1050 Centerpartiet ska verka för

1051

1052 [Att-sats](#)

1053 [9.43.1](#) att undanröja regelverk som sätter hinder i vägen för den cirkulära ekonomin.

1054 [9.43.2](#) att utvidga CE-märkningen inom EU med information om hur produkter kan återbrukas.

1055 [9.43.3](#) att införa ett utjämningsystem i EU där kostnader kopplade till att varor blir avfall, tas ut av
1056 tillverkaren, importören och konsumenten snarare än som idag belastar kommunernas
1057 avfallskollektiv.

1058 [9.43.4](#) att upphandlande myndigheter ska sätta upp ambitiösa mål för att köpa in återbrukade
1059 produkter och material för att sätta fart på cirkulär ekonomi.

1060 [9.43.5](#) att offentlig sektor ska köpa in uppgraderade varor i så hög utsträckning som möjligt utan att
1061 ge avfall på funktionen, särskilt inom inköpsområden som har en hög materialanvändning.

1062 [9.43.6](#) att förbättra miljömärkningen av produkter med hjälp av transparenta livscykelanalyser.

1063 [Yttrande Distrikt](#)

1064 För Centerpartiet är klimatfrågan vår tids stora ödesfråga. Att bromsa och slutligen stoppa utsläppen
1065 av växthusgaser kräver omfattande och omedelbara åtgärder, lokalt såväl som internationellt och
1066 inom de flesta samhällssektorer. Precis som motionären beskriver, behövs det ett genomgripande
1067 systemskifte i hur vi tillverkar och förbrukar produkter och råvaror samt hur vi konsumerar. Detta är
1068 för Centerpartiet själva kärnan i vad en cirkulär ekonomi kan och bör vara. De linjära materialflöden
1069 vi byggt upp samhället kring måste brytas och ersätta med cirkulära kretslopp, där produkter
1070 används betydligt längre och där allt material kan recirkuleras för att bli insatsvaror i nya
1071 produktionsled.

1072 Beroendet av fossila- och jungfruliga råvaror behöver kraftigt minska och på sikt fasas ut helt och
1073 hållet, och vi måste bli bättre på att utnyttja de resurser vi redan brutit och har i omlopp. Utan en
1074 cirkulär ekonomi som bryter fossilberoendet kommer vi inte att kunna reducera vår klimatpåverkan i
1075 den utsträckning som krävs för att begränsa den globala uppvärmningen och det ohållbara
1076 användandet av naturresurser.

1077 För att uppnå en verkligt cirkulär ekonomi med samhällen som håller sig inom planetens gränser
1078 krävs ett nästintill radikalt nytt synsätt på hur vi betraktar resurser och materialens kretslopp samt
1079 vilka aktörer som behöver inkluderas i väsentligt högre utsträckning. Det kräver att vi vågar ompröva
1080 gamla sanningar och strukturer, att befintlig lagstiftning och normer ses över i grunden samt att vi tar
1081 vara på, och som representanter för politiken, främjar de innovationer och cirkulära affärsmodeller
1082 som växer fram. Centerpartiet jobbar för att undanröja fysiska, juridiska och skatterelaterade hinder
1083 för en ökad återvinning och recirkulering av innovationskritiska material.

1084 För Centerpartiet är näringslivet den riktiga motorn i den cirkulära omställningen och politiken måste
1085 säkerställa att företagen har bästa möjliga förutsättningar att växla upp sitt arbete ytterligare.
1086 Åtgärder och incitament för cirkularitet måste ta sikte på hela produktlivscykeln, från insatsvarorna i
1087 det allra första produktionssteget till det att produkten slutligen återvinns och allt material blir
1088 insatsvara i ett nytt produktionsled. För det krävs att näringslivet och forskningen är med från början
1089 till slut. Centerpartiet vill att producentansvaret ska utsökas till en mängd områden, till exempel för
1090 mobiltelefoner, småelektronik och textilier. Ytterst vore det önskvärt om ett EU-gemensamt
1091 producentansvarssystem togs fram men Sverige bör gå före med ett eget som också kan fungera som
1092 en modell för övriga EU.

1093 Det finns en stor mängd olika märkningar på olika produkter, som härstammar från både den
1094 specifika branschen i sig men också från internationella partnerskap och överenskommelser. För att
1095 minska den förvirring som lätt kan uppstå vill se en större harmonisering av miljömärkningar och
1096 andra miljökriteriet på EU-nivå. Därtill anser vi att civilsamhället och privatpersoner behöver få
1097 möjlighet att skaffa sig ökade, bättre och djupare kunskaper om den cirkulära omställningen.
1098 Centerpartiet jobbar för att berörda myndigheter ska genomföra ett särskilt kunskapslyft på
1099 området.

1100 Distriktsstyrelsen instämmer med motionären att offentlig upphandling i högre utsträckning ska
1101 används som ett effektivt verktyg för en cirkulär omställning. Ett effektivt sätt är att införa ökande
1102 etappmål i syfte att öka andelen upphandlingar som ställer skarpa krav på cirkularitet och
1103 resurseffektivitet. Det gäller särskilt möbler, textilier och inredning i offentlig sektor där graden av
1104 produkter med återvunnet material är mycket låg. Detta är något som Centerpartiet också driver på
1105 nationell nivå.

1106 I Sverige vill vi påskynda arbetet och trygga konsumenten från skadliga ämnen i byggprodukter som
1107 används till golv, väggar och innertak och utreda möjligheten att de omfattas av kemikalieskatt.

1108 Samtidigt finns det en problematik i en allt för strikt kemikalielagstiftning som inte tar hänsyn till
1109 andra viktiga miljöfaktorer, däribland resurseffektivitet och cirkulära materialflöden. Idag är
1110 lagstiftningen utformad som så att en hel del gamla produkter och vissa typer av avfall måste
1111 förbrännas om en hundraprocentig reningsgrad inte kan uppnås vid återvinning eller återtillverkning.
1112 Detta berör i särskilt hög utsträckning cirkuleringen av byggmaterial, möbler och golv.

1113 För att främja cirkulära materialflöden måste ett riskbaserat synsätt tillämpas och en
1114 helhetsbedömning mellan målkonflikterna kring en giftfri miljö och resurseffektivitet måste göras.
1115 Därför vill Centerpartiet se ett utredningsuppdrag till Kemikalieinspektionen som syftar till att
1116 undersöka hur man kan uppdatera lagstiftningen för att väga målen om cirkulära resursflöden och en
1117 giftfri miljö mot varandra. Detta skulle gynna både miljön och flertalet återvinningsindustrier som i
1118 dagsläget blir tvungna att skicka uttjänta varor till förbränning trots att de skulle kunna återbrukas
1119 igen.

1120 Så, sammanfattningsvis, distriktsstyrelsen i Skåne instämmer i alla intentioner som beskrivs i denna
1121 motion, i princip driver vi dessa frågor redan på nationell nivå, därför anses hela motionen besvarad.

1122

1123 **Beslut:**

1124 att anse att-satserna besvarade

1125 [9.44 Motion om EU-pant på cigarettpaket och att filter blir biologiskt](#)
1126 [nedbrytbara](#)

1127 **Motionskrivare:** Christina Persson

1128 LUNDS KOM KRETS C-krets, SKÅNE C-dist

1129 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

1130

1131 [Brödtext](#)

1132 Cigarettpaket och filter är det vanligaste skräpet på gator och torg. Tobaksrelaterade produkter som
1133 fimpar, snus och cigarettpaket står för 80 procent av skräpet i de större tätorterna. Miljoner filter,
1134 som dessutom innehåller plast, hamnar i vattendragen och haven via dagvattnet. Kretsstyrelsen i
1135 Lund har tillstyrkt motionen.

1136 Centerpartiet ska verka för

1137 [Att-sats](#)

1138 [9.44.1](#) att EU arbetar fram en pant på tomma cigarettpaket.

1139 [9.44.2](#) att EU reglerar cigarettfilter så att de snabbt ska kunna brytas ner i naturen.

1140 [Yttrande Distrikt](#)

1141 Miljö och hållbarhet arbetet är viktigt när det gäller nedskräpning. Cigaretter och cigarettpaket är ett
1142 stort problem i Sverige och hela EU.

1143 Vi ser det dock inte möjligt att införa pant på cigarettpaket.

1144 Redan idag finns det nedbrytbara cigarettfilter. En utredning om det är möjligt att de kan ersätta
1145 vore lämpligt att göra.

1146 Överlag ska inte EU gå in och detaljstyra om frågor som är mer lämpliga att varje land själv ska få
1147 besluta om.

1148

1149 **Beslut:**

1150 26. att avslå att-satsen

1151 27. att avslå att-satsen

1152 [9.45 En trovärdig politik för att bevara Sveriges artrikedom](#)

1153 **Motionskrivare:** Svante Linusson

1154 Stockholms Stad C-krets, STOCKHOLMS STAD C-dist

1155 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

1156 Marcus Wangel, Stockholm stad

1157 Gustav Hemming, Stockholm Stad

1158 Freija Carlstén, Uppsala

1159 [Brödtext](#)

1160 Den biologiska mångfalden, det vill säga samspelet mellan olika typer av arter och ekosystem, är av
1161 grundläggande betydelse för människans liv på jorden och våra samhällens välmående. Men
1162 dessvärre är allt fler arter på vår jord hotade av utrotning och många är de som redan har dött ut.
1163 Och utsikterna är inte gynnsamma. Den mellanstatliga plattformen för biologisk mångfald och
1164 ekosystemtjänster, IPBES, beräknar att uppemot en miljon djur- och växtarter riskerar att utrotas om
1165 inte dagens utveckling bryts. Det skulle motsvara en åttondel av alla arter som nu existerar. Den
1166 globala förlusten av arter, naturtyper och ekosystem är det mest brådskande miljöproblemet i
1167 världen idag tillsammans med klimatförändringarna.

1168 En minskade artrikedom innebär en gigantisk och irreversibel skada på jordens ekosystem vars
1169 konsekvenser vi bara kan se delar av idag. Ju fler livsmiljöer och arter som utrotas, desto mer sårbara
1170 blir våra samhällen samtidigt som vi förlorar viktiga ekosystemtjänster, inte minst de många naturliga
1171 kolsänkor som kommer behövas för att begränsa klimatutsläppen. I en allt artfattigare värld utan en
1172 mångfald av insekter och pollinatörer kommer ett motståndskraftigt och robust jordbruk bli allt
1173 svårare. Utan en biologisk mångfald kommer vattenrening bli allt mer krävande och oönskade
1174 skadedjur kommer tränga ut redan hotade arter. Med all sannolikhet kommer människan överleva
1175 utan den mångfald som fanns före oss, men det blir svårare, dyrare och mer riskabelt i en värld som
1176 också kommer vara betydligt fulare och tråkigare.

1177 Det bör understrykas att forskning och kunskapsläge utvecklas snabbt och att den vetenskapliga
1178 insikten om såväl ekosystemens - inte minst skogens och havens - komplexitet, och sambandet
1179 mellan ekologisk mångfald, markanvändning och klimatpåverkan, är en annan idag än för ett
1180 decennium sedan. Härav kan man dra två viktiga slutsatser. För det första att miljöpolitiken behöver
1181 utvecklas med utgångspunkt i ny kunskap. För det andra att ekosystemens komplexitet innebär att
1182 försiktighetsprincipen är fortsatt aktuell och behöver få ökad tyngd.

1183 Sverige hade under många årtionden ett mycket gott anseende internationellt i miljöfrågor och har
1184 på det stora hela drivit en miljö- och klimatpolitik som kan betraktas som hållbar, i alla fall sett till
1185 rådande kunskapsläge genom åren. Det anseendet riskerar dock att förloras med den sittande
1186 regeringens politik. Klimatmålen riskerar att inte nås och politiska förslag för att bevara naturmiljöer
1187 och artrikedomen är nästintill obefintliga i nuvarande regeringsunderlag. Den stora merparten av de
1188 16 miljömål som sattes upp för över tjugo år sedan riskerar att inte nås. Sverige behövs på den
1189 internationella arenan men det är också en fråga om att skydda svenska intressen och välbefinnande. Utan
1190 en livskraftig artrikedom och friska ekosystem står såväl livsmedelsproduktionen som industrin och
1191 näringslivet inför stora risker som hotar både landet säkerhet och motståndskraft mot
1192 klimatförändringarna.

1193 Historiskt har Centerpartiet under långa perioder varit pådrivande för en ambitiös politik för miljön
1194 och klimatet och har, periodvis och med rätta, haft god trovärdighet i dessa frågor i väljarnas ögon,
1195 inte minst vad gäller klimatet. Men när det gäller bevarandet av naturliga ekologiska miljöer och en
1196 hög artrikedom är politiken dessvärre inte fullt så utvecklad och ambitiös som den skulle behöva
1197 vara. När olika intressen och värden ställs mot varandra tenderar den biologiska mångfalden att allt
1198 som oftast att dra det kortaste strået.

1199 Sådana problem behöver inte nödvändigtvis – och bör kanske inte – lösas med striktare reglering, fler
1200 förbud och en kraftfull ökning av strikt skyddade områden. I vissa fall kan det vara motiverat men i
1201 andra fall behövs andra perspektiv och verktyg som involverar näringslivet och civilsamhället på nya
1202 sätt. Det Centerpartiet behöver göra är en genomlysning av den egna miljöpolitiken för att
1203 konfrontera och reda ut de inneboende målkonflikter som finns och därefter vidta ett gediget
1204 politikutvecklingsarbete för att ta fram en modern och slagkraftig politik för att vända utvecklingen
1205 med artdöden och förlusten av naturliga livsmiljöer.

1206 Vi vill särskilt lyfta att ett parti med Centerpartiets starka förankring inom småföretagande och gröna
1207 näringar både har unika förutsättningar och ett särskilt ansvar att bidra till lösningar på de
1208 intressekonflikter som på kort sikt kan finnas mellan företagsperspektivet och hållbara ekosystem
1209 inom exempelvis skogsbruket. Vi vill också peka på att det spridda ägandet av skog i Sverige, med
1210 200.000 skogsägare i sig torde främja ekologisk mångfald genom ägares personliga engagemang. Att
1211 förena en frihet under ansvar-princip för den personligt ägda och småskaligt brukade skogen, med
1212 mer rigorös miljöstyrning av de storskaliga institutionella skogsägarna skulle kunna vara ett exempel

1213 på hur Centerpartiets erfarenheter och idémässiga utgångspunkter skulle kunna bidra med unika och
1214 välbehövliga lösningar på de lösningar som idag råder mellan ekologiska och företagsekonomiska
1215 intressen.

1216 Centerpartiets nationella valutvärdering pekade tydligt ut behovet av att återta ägarskapet i politiska
1217 sakfrågor. På just det här området är det kanske inte så mycket en fråga om att återta ägarskapet
1218 som att bygga en trovärdig och nytänkande politik från grunden, men det är i grund och botten
1219 nödvändigt. Dagens regeringsunderlag kommer att allt av döma inte ta några steg i denna riktning
1220 och så länge Centerpartiet står kvar med nuvarande förslag och förhållningssätt så kommer
1221 miljörörelsen och Miljöpartiet få fortsätta forma debatten och äga frågan. Det behövs – mer nu än
1222 någonsin – en grön och liberal politik för att bevara och återskapa en livskraftig artrikedom och
1223 levande ekosystem.

1224 [Att-sats](#)

1225 [9.45.1](#) att Centerpartiet prioriterar och tillsätter en arbetsgrupp med representation från olika delar
1226 av centerrörelsen för att ta fram ett nytt och fördjupat politiskt program för bevarandet och
1227 återställandet av den biologiska mångfalden.

1228 [Yttrande Distrikt](#)

1229 Distriktsstyrelsen vill tacka motionärerna för en välskriven motion. Liksom motionärerna anser
1230 styrelsen att frågan om att bevara och återställa artrikedomen i de naturmiljöer som finns i Sverige
1231 bör vara högt prioriterad. Liksom klimatet står även den biologiska mångfalden inför en allvarlig kris,
1232 och precis som motionärerna skriver finns komplexa samband mellan dessa två system som innebär
1233 att artutdöendet också kan bidra till att öka vår klimatpåverkan.

1234 Centerpartiet har i decennier värnat om vår miljö, både i Sverige och internationellt. Det var vi som la
1235 den första miljömotionen i Sveriges riksdag och engagemanget för de här frågorna löper som en grön
1236 tråd genom partiets historia.

1237 Samtidigt har frågan om den biologiska mångfalden delvis hamnat i skymundan i den politiska
1238 debatten. Styrelsen instämmer med motionärerna i att det vore positivt med en sammanhållen
1239 process för att utveckla Centerpartiets politik på det här området. Det skulle kunna bidra till att
1240 stärka vår sakfrågeprofil, understryka vår långa historia som ett grönt parti och dessutom göra det
1241 möjligt för oss att på ett bättre sätt föra in förslag i debatten som lyckas balansera bevarandet och
1242 återställandet av den biologiska mångfalden med exempelvis äganderätten, förutsättningarna att
1243 bedriva ett aktivt skogsbruk och åtgärder för att minska vår klimatpåverkan.

1244 Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman att bifalla motionen

1245 [9.46 Plasten är en av de stora utsläppsbovarna i våra vardagssopor.](#) 1246 [Produktansvar och sortering påverkar återvinning för större återbruk](#)

1247 **Motionskrivare:** Anette Nordvall

1248 Stockholms Stad C-krets, STOCKHOLMS STAD C-dist

1249 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

1250

1251 [Brödtext](#)

1252 Det finns 27 kraftfulla skorstenar som ägs av 11 bolag i Sverige som genererar de skitigaste
1253 utsläppen, och dryga 50% av allt koldioxidutsläpp i Sverige. Tekniska Verken i Linköping påpekar att

1254 det finns för mycket plats i hushållssoporna. Vem har ansvaret? Producenterna måste pga av
1255 miljöpåverkan ta ett betydligt större ansvar att hitta metoder och teknik för att på mer miljömässigt
1256 sätt hitta system för att både tillverkare och konsumenter att återbruka eller hantera plasten på ett
1257 mer miljö.

1258 Plasttillverkning ger upphov till utsläpp av växthusgaser, men en stor del av kolet finns i själva
1259 produkten och släpps ut vid förbränning. Den största delen av plasten vi använder går just till
1260 förbränning. Förbränning av fossilbaserad plast behöver minska för att Sverige ska nå sina
1261 klimatmål. PET-plasten och retursystemet fungerar relativt bra genom synkroniserade pant-
1262 systemet. Men det finns otroligt mycket fler plastsorter som smyger in sig in i vardagen där vi tidigare
1263 sett andra förpackningslösningar. All plast är inte fel utan det finns en briljans på många sätt och vis.
1264 Men det saknas en genomtänkt återvinningsplan eller hantering av allt plastavfallet vi idag möts av
1265 genom dagens detaljhandel.

1266 Det finns en bra mängd svenska innovationer och forskardrivna tekniklösningar där
1267 plaståtervinningen blir en resurser för cirkulära system. Bolagen behöver villiga samarbetspartners
1268 som söker lösningen - innovationen finns. Ansvar krävs.

1269 [Att-sats](#)

1270 [9.46.1](#) att kräva delaktighet av företagen som producerar plastprodukter att bära det stora ansvaret
1271 det är att skapa förutsättning och aktivt hitta lösningar som omhändertar producerad plast
1272 för återvinning till direkt återbruk.

1273 [9.46.2](#) att det sätts en ordentlig koloxid och utsläppsskatt för alla plastproducenter och dem som
1274 använder plast till deras produkter eller förpackningar

1275 [9.46.3](#) att markera för konsumenten vilka plastprodukter som ska tillbaka i återvinningsystemet
1276 och därmed få en tydlig bild över vad som är cirkulär och återvunnen plast, allt annat än PET

1277 [Yttrande Distrikt](#)

1278 Motionen berör frågan om plastens och i synnerhet plastförpackningars påverkan på de globala
1279 klimatutsläppen och det faktum att en stor andel plastprodukter aldrig materialåtervinns utan går
1280 direkt till förbränning, vilket både är en stor utsläppskälla och ett omfattande resursslöseri.
1281 Motionären efterlyser därför skarpare åtgärder på producentsidan samt att det blir enklare för
1282 slutkonsumenten att sortera ut sitt plastavfall.

1283 Distriktsstyrelsen delar motionärens bild av att plast, och inte minst förpackningar bestående av
1284 plast, är en stor källa till koldioxidutsläpp som behöver minskas drastiskt så snart som det är möjligt.
1285 Det är mycket olyckligt att en så pass stor andel plast förbränns, även när utsorteringsgraden har
1286 ökat från hushållens sida under senare år.

1287 Samtidigt som plast har en negativ klimat- och miljöpåverkan så är det också ett av de mest
1288 funktionella materialen som finns och bidrar även med miljönytta. Studier som utgår ifrån
1289 livscykelanalyser har visat att engångsförpackningar för bland annat frukt och grönt, som består av
1290 biobaserad eller återvunnen plast, bidrar till ett minskat matsvinn vars miljönytta överstiger
1291 miljökostnaden för förpackningen. Det är därför viktigt att dels skilja på plastens olika insatsvaror och
1292 ursprung, samt att värdera åtgärder ur ett holistiskt perspektiv där totala miljöeffekten bedöms.

1293 EU-kommissionen har de senaste åren, inom ramen för gröna given och sin handlingsplan för en
1294 cirkulär ekonomi i Europa, tagit fram ett antal lagförslag som syftar till att minska plastens negativa
1295 miljö- och klimatpåverkan. Till dessa hör ett nytt engångsplastdirektiv och en ny förordning för
1296 förpackningar och förpackningsavfall. I dessa åläggs producenter skyldigheter att designa och

1297 tillverka plastförpackningar som är möjliga att materialåtervinna och det arbetas med att ta fram EU-
1298 gemensamma standarder för plaståtervinning. Det införs även kvotplikter för att öka mängden
1299 återvunnen plast i de förpackningar som sätts ut på marknaden. Dessa lagförslag kommer träda i
1300 kraft i flera omgångar från 2024 fram till 2030. Distriktsstyrelsen anser att reglering av den cirkulära
1301 ekonomin och produktlagstiftning bör fattas på EU-nivå så långt som det är möjligt och att nationella
1302 särlösningar bör undvikas. Det säkerställer lika konkurrensvillkor och en mer harmoniserad
1303 lagstiftning. I det arbete som EU-kommissionen nu genomför är näringslivet och företagen delaktiga,
1304 varför distriktsstyrelsen instämmer i intentionen i motionärens första att-sats.

1305 Motionären lyfter även förslaget om att sätta en skatt på plastproducenter. Distriktsstyrelsen anser
1306 inte att en skatt på nationell nivå är ett ändamålsenligt eller kostnadseffektivt sätt att minska
1307 plastens miljöpåverkan då det endast kommer leda till att annan plast importeras från utlandet.
1308 Skatten på plastbärkassar bör ses som ett exempel på hur det leder till motsatt effekt. Det är i
1309 distriktsstyrelsens mening mer effektivt att arbeta med den typ av åtgärder som anges ovan, varför
1310 den andra att-satsen avslås.

1311 Slutligen föreslår motionären att märkningar ska införas för att göra det lättare för slutkonsumenten
1312 att sortera ut sitt plastavfall. Även detta är något som EU-kommissionen nu arbetar med att ta fram
1313 förslag kring inom ramen för flera pågående lagstiftningsakter där syftet är att införa en gemensam
1314 och harmoniserad märkning för hela Europa. Därmed instämmer distriktsstyrelsen i intentionerna i
1315 motionärens tredje att-sats.

1316 Utifrån detta uppmanar distriktsstämman partistämman

1317 Att gällande att-sats 1 och 3 anse dem besvarad

1318 Att avslå att-sats 2

1319 [9.47 Pant på batterier](#)

1320 **Motionskrivare:** Henrik Arnesson

1321 Kungsbacka C-krets, HALLANDS C-distrikt

1322 [Ange medmotionär/Motionärer](#)

1323

1324 [Brödtext](#)

1325 Batterier finns idag av många typer, många innehåller hälsovådliga och miljöfarliga ämnen, ämnen
1326 som i vissa fall dessutom går att återanvända. Det motionen främst inriktar sig på är batterier som
1327 används av privatpersoner, där det är störst risk att de hamnar i fel soptunna när de är uttjänta.

1328 [Att-sats](#)

1329 [9.47.1](#) att Centerpartiet arbetar för att det införs ett pant-system för batterier avsedda för
1330 privatbruk i första hand.

1331 [Yttrande Distrikt](#)

1332 Det finns två huvudskäl till varför det är viktigt att återvinna batterier. För det första kan batterier
1333 som slängs i soporna läcka kemikalier till vår jord och vårt vatten. För det andra kräver tillverkningen
1334 av nya batterier en hel del resurser, bland annat kol, olja, koppar och andra icke förnybara produkter
1335 som bidrar till föroreningar.

1336 Ett pantsystem skulle ge ökade kostnader, men också en återanvändning av resurser.

1337 Utifrån detta föreslår distriktsstämman partistämman att bifalla motionen.